Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Joseph Hanoullestraat
(Roeselare, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2018F138
Juni – Juli 2018

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)

LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK
DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Janiek De Gryse, Clara Thys, Wouter Van Goidsenhoven, Joren De Tollenaere, Aaron Willaert

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Janiek De Gryse, OE/ERK/Archeoloog/2015/00043

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2018
Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1 Resultaten van het bureauonderzoek 8

1.1 Administratieve gegevens 8
1.2 Onderzoeksopdracht 10

1.2.1 Doelstelling 10
1.2.2 Onderzoeksvragen 10
1.2.3 Juridische context 10
1.2.4 Randvoorwaarden 10
1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein 10

1.3 Werkwijze en strategie 11

1.3.1 Methode 11
1.3.2 Fysisch geografische situatie 11
1.3.3 Historische context en bekende archeologie 11
1.3.4 Archeologische indicatoren 11
1.3.5 Verstoringshistoriek 12
1.3.6 Introductie tot het projectgebied 13

1.3.6.1 Ruimtelijke situering 13
1.3.6.2 Geplande werken 14

1.4 Assessmentrapport 18

1.4.1 Fysisch geografische en geologische situatie 18

1.4.1.1 Landschappelijke situering 19
1.4.1.2 Tertiaire lithostratigrafie 23
1.4.1.3 Quartaire lithostratigrafie 24
1.4.1.4 Bodemvormingsprocessen 25

1.4.2 Historische en archeologische voorkennis 26

1.4.2.1 Historische context en bekende archeologische vindplaatsen 26
1.4.2.2 Archeologische indicatoren en cartografische bronnen 27
1.4.2.3 Overzicht van de gekende archeologische waarden 31

2 Landschappelijk bodemonderzoek 38

2.1 Administratieve gegevens 38
2.2 Onderzoeksopdracht 39

2.2.1 Vraagstelling met betrekking tot het onderzochte gebied 39

2.3 Werkwijze en strategie van het onderzoek 39
2.4 Assessmentrapport 41

2.4.1 Resultaten boringen 41

2.4.1.1 Stratigrafie 41
2.4.1.2 Bodemgenese 41

2.5 Interpretatie onderzoeksgebied 44
2.6 Verwachting ten aanzien van archeologisch erfgoed 47

3 Synthese 48
4 Bibliografie 49

5 Bijlagen 50

5.1 Boorlijst 50

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadasternummers (Bron: Geopunt). 9
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt). 9
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt). 13
Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt). 14
Figuur 5: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt). 15
Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt). 15
Figuur 7: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt). 16
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt). 16
Figuur 9: Verkavelingsplan (bron: opdrachtgever). 17
Figuur 10: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt). 19
Figuur 11: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt). 20
Figuur 12: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt). 20
Figuur 13: Hoogteverloop van het projectgebied (van zuidwest naar noordoost) volgens de profiellijn weergegeven op het DHMV (Bron: Geopunt). 21
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de potentiële bodemerosiekaart per perceel, 2018 (Bron: Geopunt). 22
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt). 22
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt)... 23
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). 24
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt). 25
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt)..... 27

Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt). 28
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt). 28
Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de loopgravenkaart, augustus 1917 (Bron: Memory Maps - 10-20SE4-1A-220817). 29
Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, 1950-1970 (Bron: Geopunt).....30
Figuur 24: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI (Bron: Geopunt). 31
Figuur 25: Situering boringen op kadaster (bron: GRB, Geopunt.be) 40
Figuur 26: Situering boringen op orthofoto (bron: orthofotomozaïek, winteropname 2017, Geopunt.be).....40
Figuur 27: profiel B1 42
Figuur 28: Profiel B2 42
Figuur 29: Profiel B3 42
Figuur 30: Profiel B4 43
Figuur 31: Profiel B5 43
Figuur 32: Sfeerbeeld projectgebied vanuit B1.....44
Figuur 33: Sfeerbeeld projectgebied vanuit B4.....45
Figuur 34: Sfeerbeeld projectgebied vanaf Joseph Hanoullestraat 45
Figuur 35: Schematische weergave van profielen (naar interpretatie en stratigrafie) 46

TABELLENLIJST

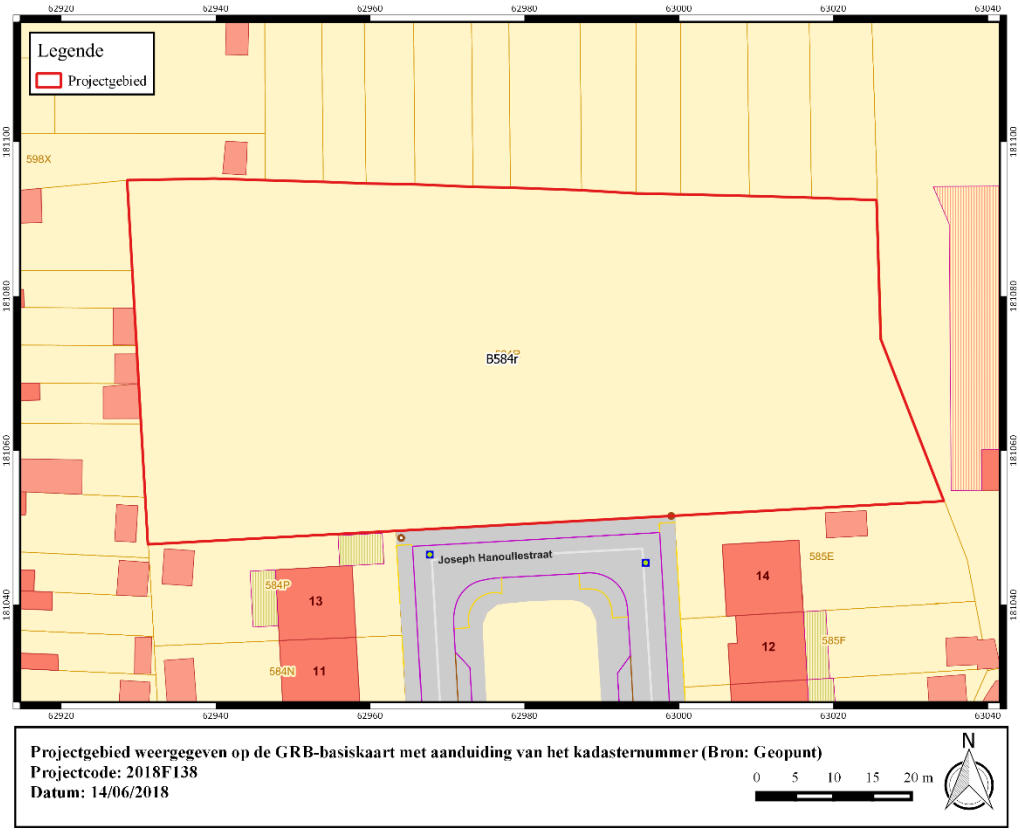
Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek. 8
Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens. 18
Tabel 3: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek. 38

1 Resultaten van het bureauonderzoek

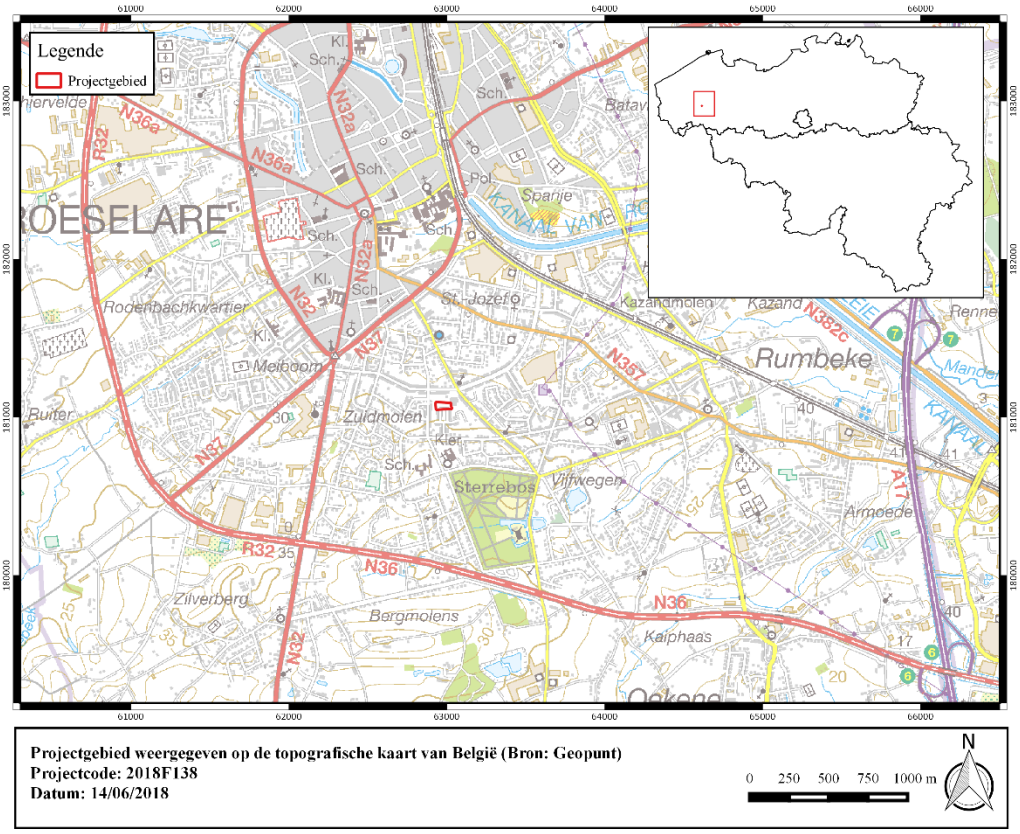
1.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Roeselare
	Deelgemeente	/
	Postcode	8800
	Adres	Jospeh Hanoullestraat 8800 Roeselare
	Toponiem	Joseph Hanoullestraat
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X_{min} = 62914 Y_{min} = 181027 X_{max} = 63041 Y_{max} = 181115
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Roeselare, Afdeling 2, Sectie B, nr 584r Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Janiek De Gryse (erkend archeoloog) Wouter Van Goidsenhoven (archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Joren De Tollenaere (aardkundige) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadasternummers (Bron: Geopunt).

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Doelstelling

Het archeologisch vooronderzoek betracht altijd eerst door raadpleging van gekende en ontsloten informatiebronnen tijdens een bureauonderzoek eventueel aanwezig archeologisch erfgoed binnen het onderzoeksgebied te inventariseren, waarderen en veiligstellen.

1.2.2 Onderzoeksvragen

Voor het bureauonderzoek zijn volgende onderzoeksvragen te formuleren:

- Hoe is de aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied?
- Welke processen van bodemvorming zijn bekend?
- Welke geomorfologische processen zijn te bekend?
- Welke aardkundige eenheden zijn archeologisch relevant en wat is hun diepteligging?
- Zijn er archeologische resten bekend binnen de grenzen van het plangebied?
- Welke is de aard en ouderdom van bekende archeologische resten?
- Welke is de conserveringsgraad en gaafheid van bekende archeologische resten?
- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventueel aanwezige archeologische resten?

1.2.3 Juridische context

Het onderzoeksterrein situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als woongebied. Het plangebied situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een zone waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande verkavelingsvergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m^2 of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m^2 of meer bedraagt.

De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt 4278 m^2; vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.4 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Joseph Hanoullestraat werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.3 Werkwijze en strategie

1.3.1 Methode

In de praktijk resulteert het bureauonderzoek in een inschatting van het archeologisch potentieel van een onderzoeksgebied. Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en verstoringshistoriek.

Pas na de vaststelling van het archeologisch potentieel kunnen onderbouwde inschattingen worden gemaakt over de planeffecten op eventueel archeologisch erfgoed.

1.3.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen.

De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad en gaafheid van het archeologische erfgoed.

Volgende informatiebronnen werden geconsulteerd t.b.v. een eerste aardkundige analyse:

- Tertiair en Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Toelichting bij de Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart van Vlaanderen
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen
- Bodemerosie kaart

1.3.3 Historische context en bekende archeologie

Beschikbare historische en toponymische kennis over woonplaatsen (buurtschap, gehucht, dorp, stad) in en nabij het onderzoeksgebied kan een zinvol kader bieden om de betekenis van bekende archeologische vindplaatsen te evalueren.

Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het onderzoeksgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed[1] geraadpleegd en is lokaal geïnformeerd naar recent onderzoek.

1.3.4 Archeologische indicatoren

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische, iconografische data en fotocollecties. Ze vormen fysiek aanwijsbare

[1] https://cai.onroerenderfgoed.be/

fenomenen die een aanwijzing kunnen zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van archeologische sites.

Archeologische indicatoren zijn gezocht in de Centrale Archeologische Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed en in ontsloten cartografische bronnen zoals:

- Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgenomen op initiatief van de graaf de Ferraris (1771-1778)
- Atlas der Buurtwegen uit ca. 1841
- Kadasterkaart van Philippe-Christian Popp (1842-1879)
- Loopgravenkaart, 1917
- Topografische kaart Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, 1950-1970

1.3.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van het onderzoeksgebied bepaalt in belangrijke mate de te verwachten gaafheid en bewaringsgraad van eventueel aanwezig archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, beschikbare plannen van (verdwenen) constructies, verslagen van bodemonderzoeken en saneringen of informatie over delfstoffenwinning relevante informatie bieden.

Aanvullende informatie over recent historisch landgebruik is afkomstig van geraadpleegde luchtopnames vanaf 1971.[2]

[2] http://www.geopunt.be/

1.3.6 Introductie tot het projectgebied

1.3.6.1 Ruimtelijke situering

Het onderzoeksterrein is gelegen in Roeselare, in de provincie West-Vlaanderen. Het plangebied sluit in het zuiden aan bij een verkaveling langsheen de Joseph Hanoullestraat. De stadskern van Roeselare situeert zich ca. 1,4 kilometer ten noorden, de dorpskern van Rumbeke situeert zich ca. 1,6 kilometer ten oosten.

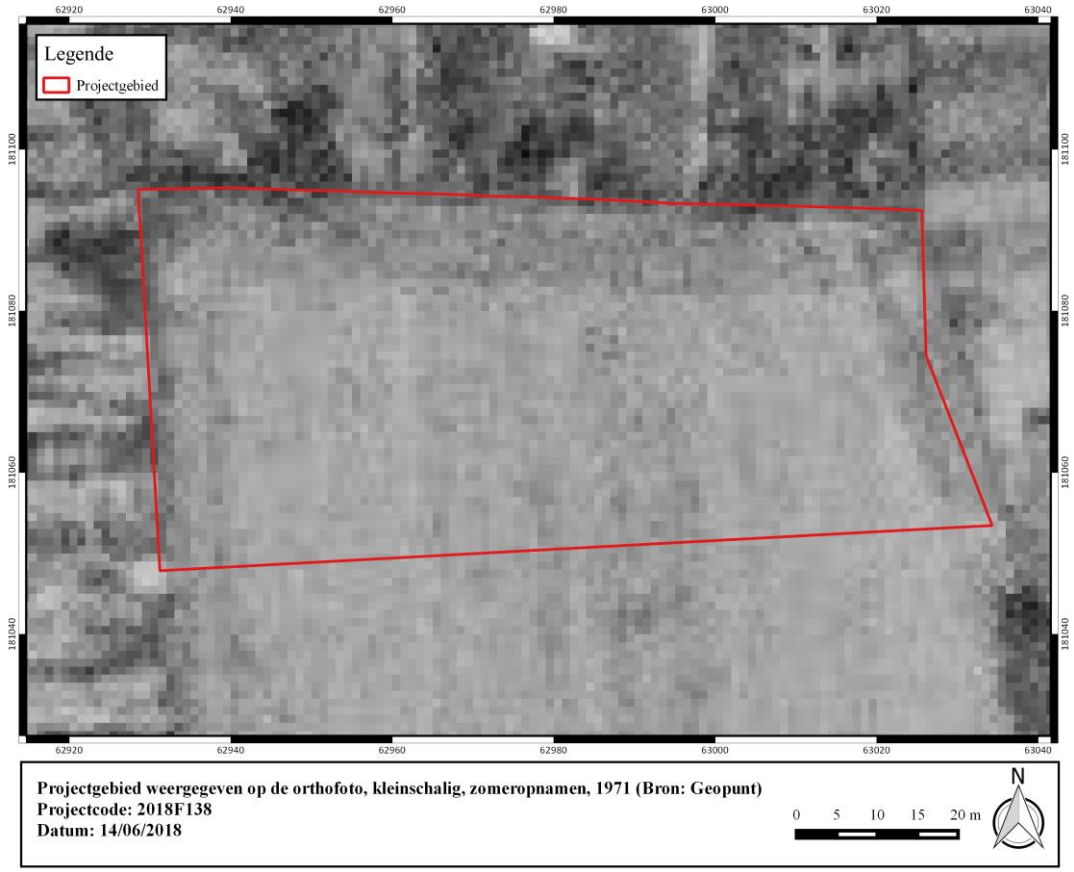

Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

1.3.6.2 Geplande werken

1.3.6.2.1 Bestaande toestand

De orthofotosequentie geeft een zekere evolutie weer in het bodemgebruik binnen de contour van het plangebied gedurende de laatste decennia. Op de orthofoto van 2000-2003 zijn sporen waarneembaar van werkzaamheden bij de aanleg van de verkaveling langsheen de Joseph Hanoullestraat. Mogelijk werd het terrein in die periode ingericht als werfzone. Op heden bestaat het terrein uit braakliggend grasland. In het noordelijk deel situeert zich vrij dichte vegetatie in de vorm van bomen en struikgewas.

Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).

Figuur 5: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).

Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).

Figuur 7: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).

Figuur 8: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

1.3.6.2.2 Ontworpen toestand

De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt 4278 m².

De opdrachtgever plant de realisatie van een verkaveling van 8 loten met bijhorende infrastructuur. Voor de uitvoering worden alle bestaande bomen gerooid. Binnen deze archeologienota wordt uitgegaan van een integrale verstoring van het terrein.

Figuur 9: Verkavelingsplan (zie ook bijlage, bron: opdrachtgever).

1.4 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

1.4.1 Fysisch geografische en geologische situatie

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.

Bron	***Informatie***
Landschappelijke situering	Stedelijke gebieden en havengebieden
Tertiair	Lid van Kortemark (Fm. Tielt)
Quartair	Type 1: eolische afzetting
Bodemtypes	OB, w-Pcc, w-Pdc
Potentiële bodemerosie	Geen info
Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen	Hoogte tussen 23,5 en 24,5 m TAW
Hydrografie	Leiebekken (deelbekken: Mandel) Waterlopen: Mandel, Collievijverbeek, Regenbeek

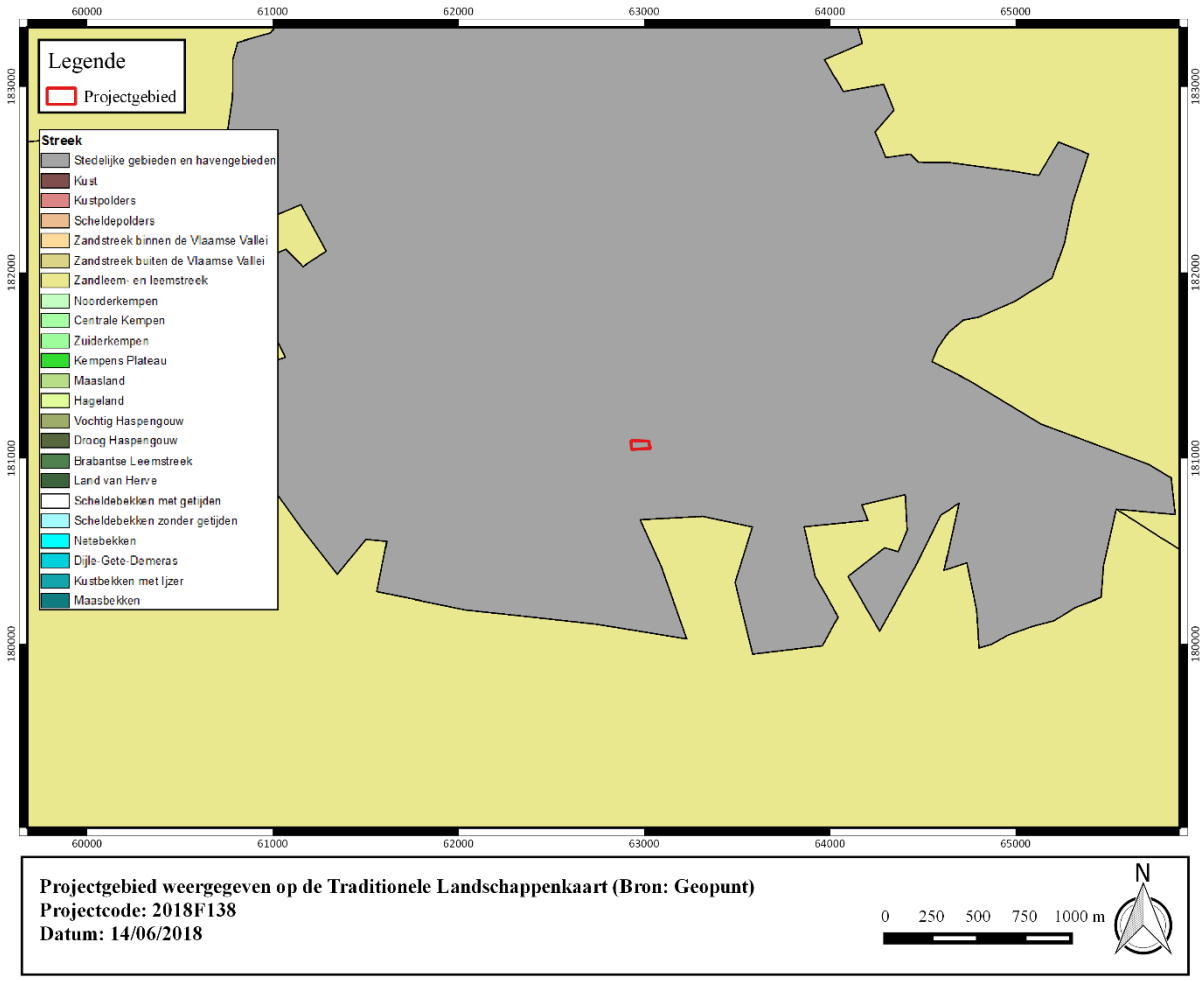
1.4.1.1 Landschappelijke situering

Het onderzoeksterrein is gelegen in stedelijke gebieden en havengebieden.

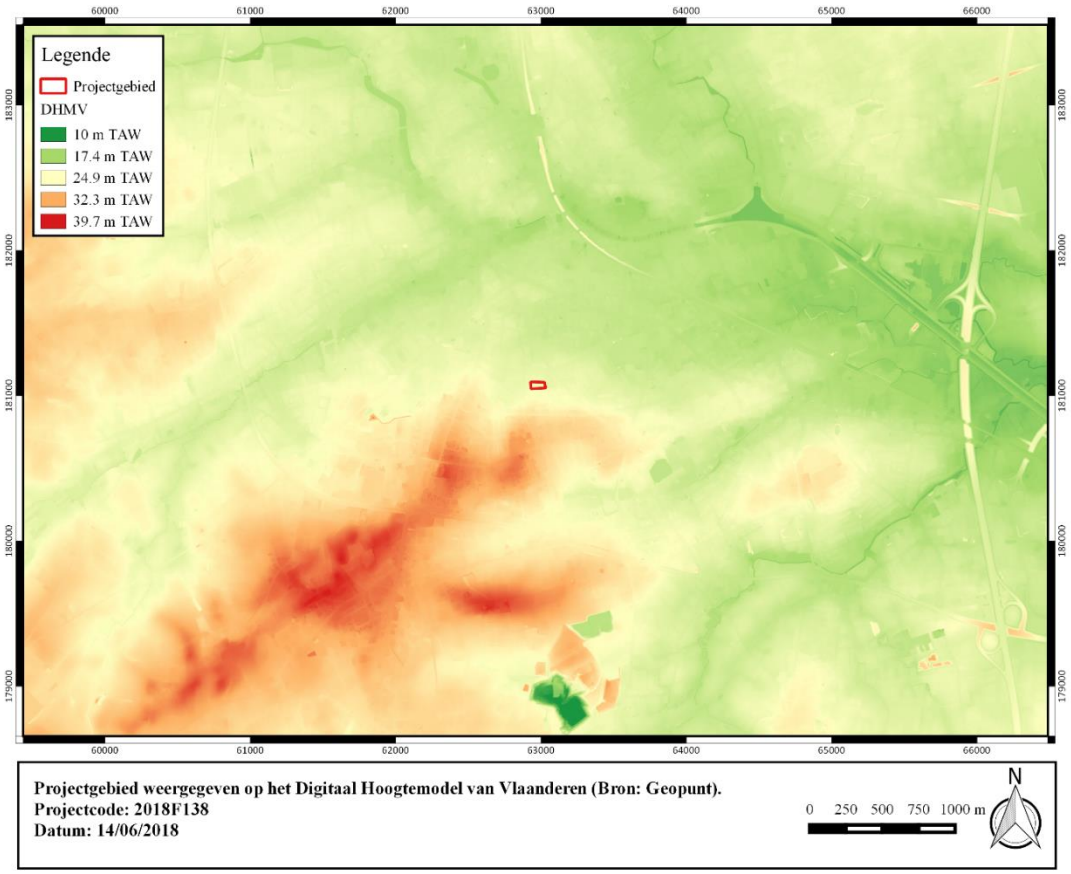
Net ten zuiden van het projectgebied is een zandrug gelegen met hoogtes tot bijna 40 m TAW. Het gebied ligt net aan de voet van deze zandrug. Het zuidelijke deel van het projectgebied is ca. 1 m hoger gelegen dan het noordelijke gedeelte. De hoogte is aldus gelegen tussen 23,5 en 24,5 m TAW.

Er is geen info gekend over de potentiële bodemerosie. Echter, de percelen rondom het projectgebied is zeer laag. Er kan aldus verondersteld worden dat deze binnen het projectgebied tevens zeer laag zal zijn.

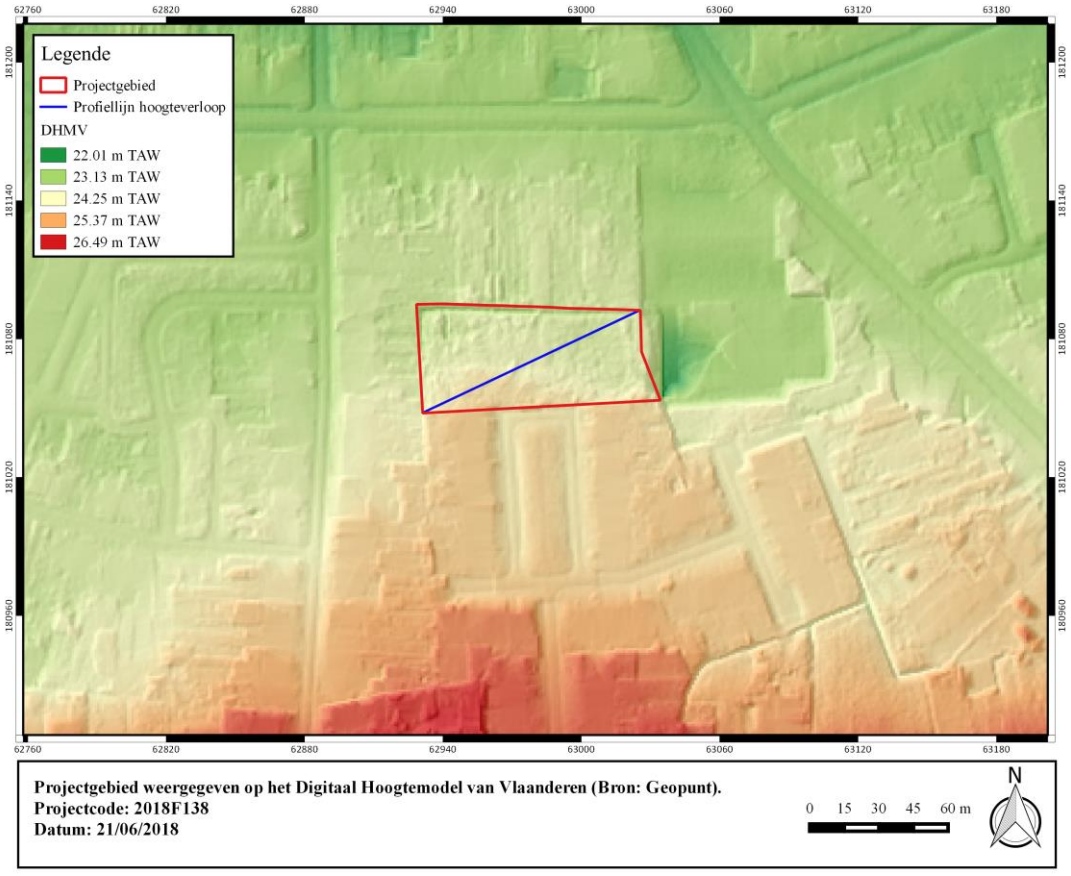
Hydrografisch is het gebied gelegen in het Leiebekken met deelbekken Mandel. Ten noordwesten stroomt de Collievijverbeek die uitmondt in de Mandel ten noorden van het projectgebied. Ten zuidoosten stroomt de Regenbeek.

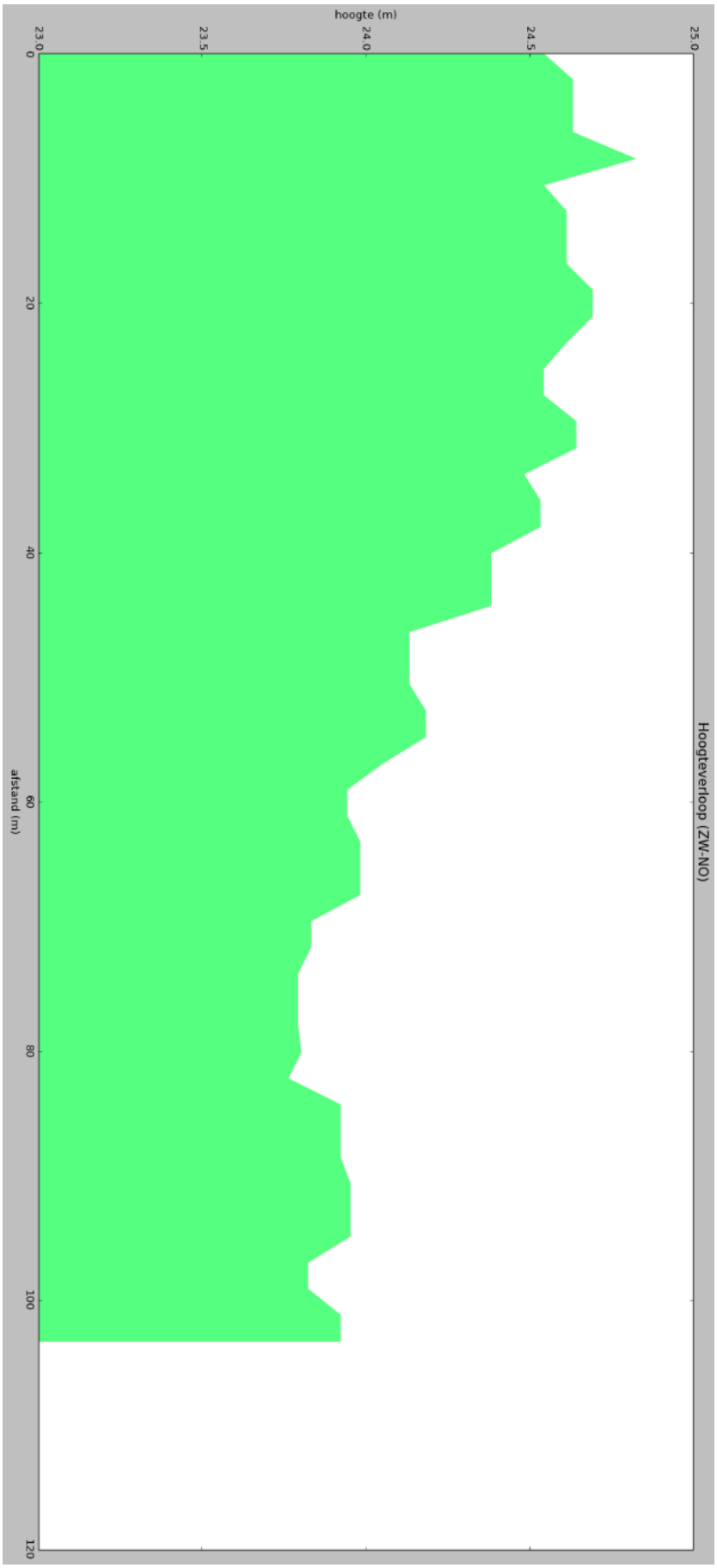

Figuur 10: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

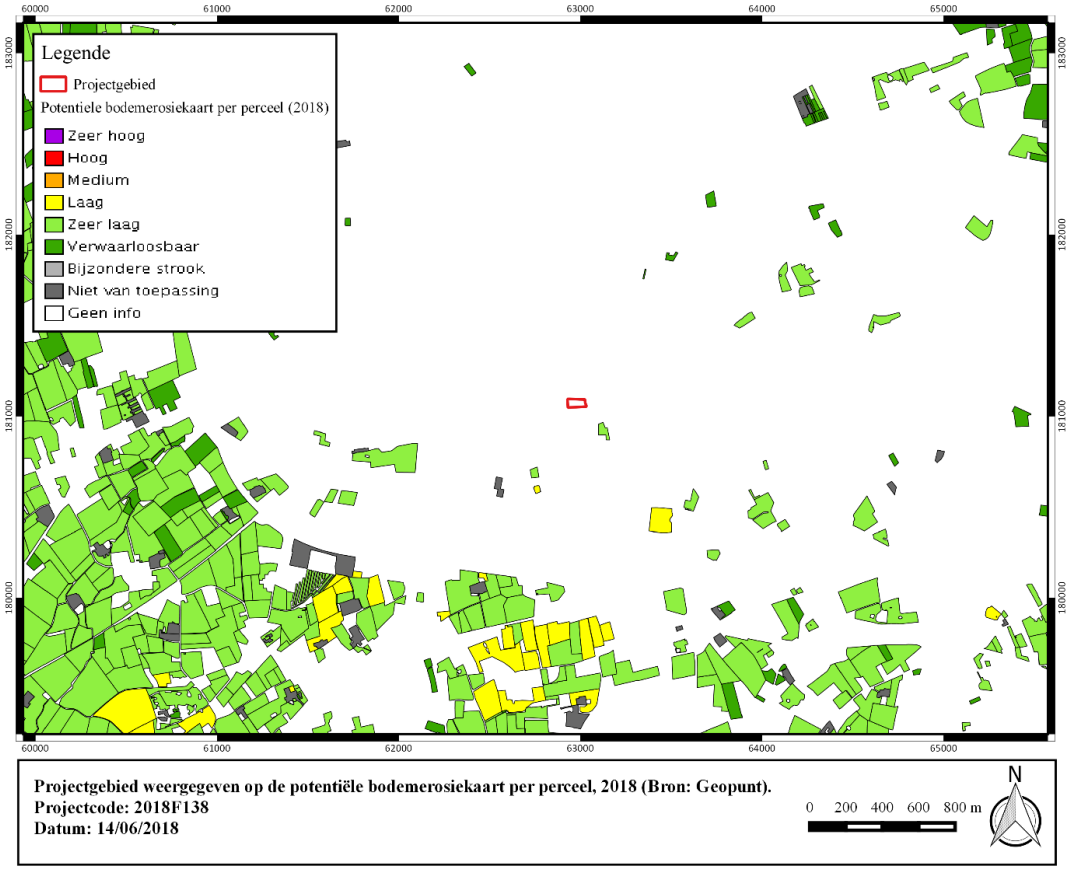

Figuur 11: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

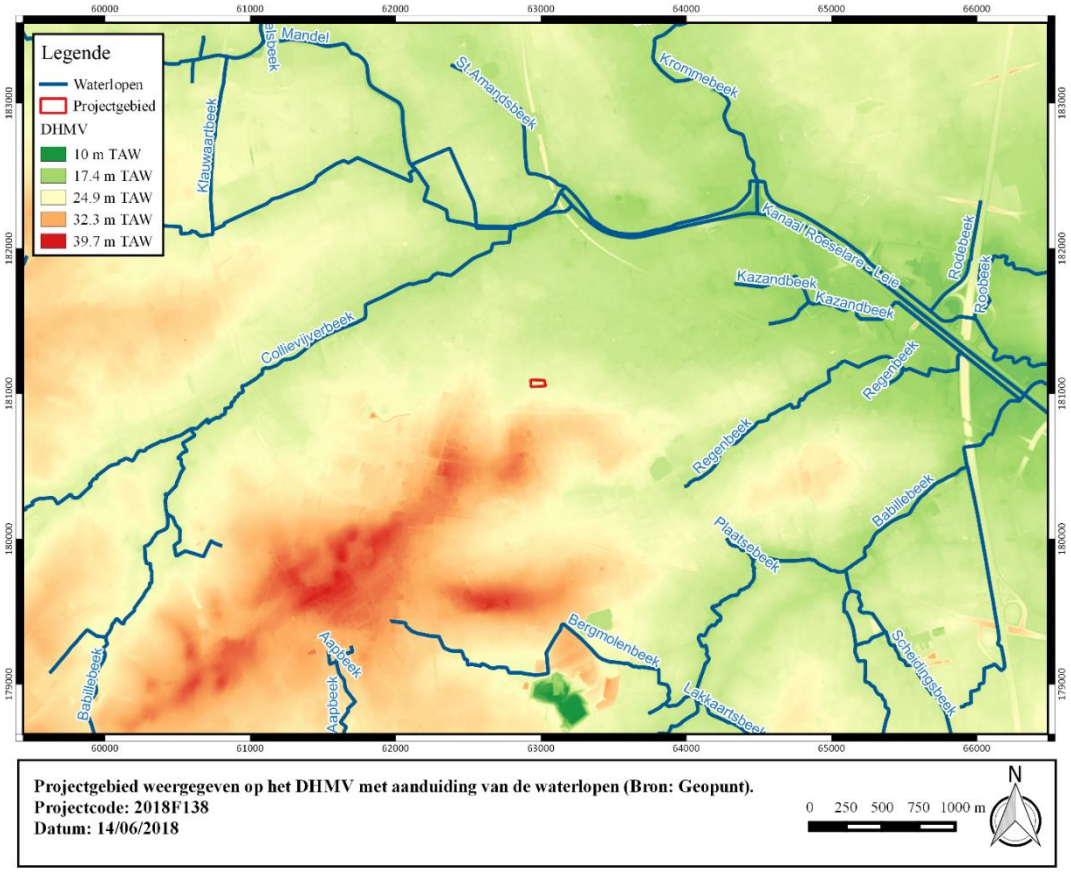

Figuur 12: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

Figuur 13: Hoogteverloop van het projectgebied (van zuidwest naar noordoost) volgens de profiellijn weergegeven op het DHMV (Bron: Geopunt).

Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de potentiële bodemerosiekaart per perceel, 2018 (Bron: Geopunt).

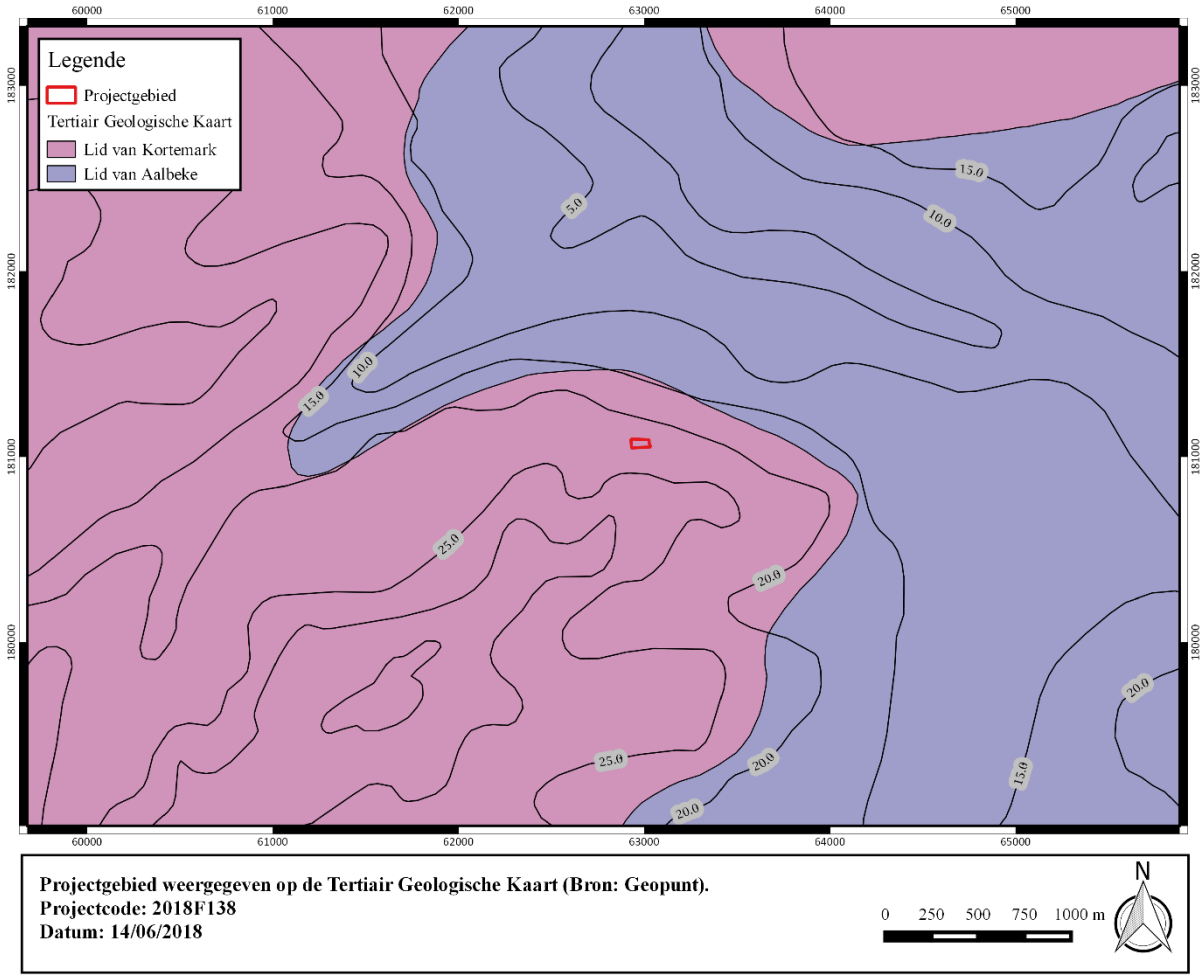

Figuur 15: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).

1.4.1.2 Tertiaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het **Lid van Kortemark** (Formatie van Tielt). De Formatie van Tielt bestaat uit een fijn zandig en zandig marien sediment.

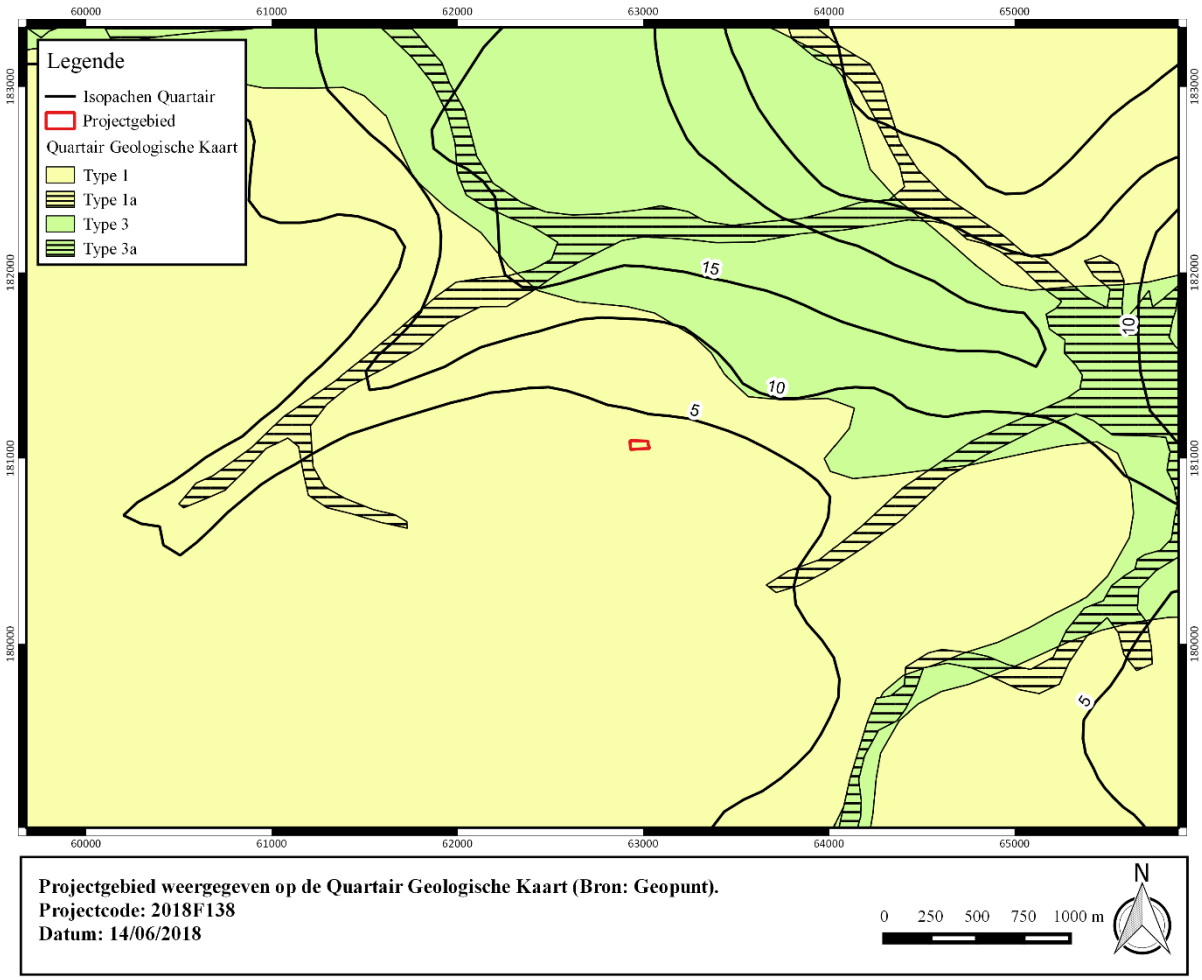
Het oudste lid is het **Lid van Kortemark** en bestaat uit horizontaal gelamineerd fijn zandig grof silt en kleiig-siltig zeer fijn zand. Het is afgezet in de overgangszone tussen de buitenkust en de open shelf.

Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.3 Quartaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 1**. Dit type bestaat uit een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zand tot zandleem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen van het Quartair bevatten.

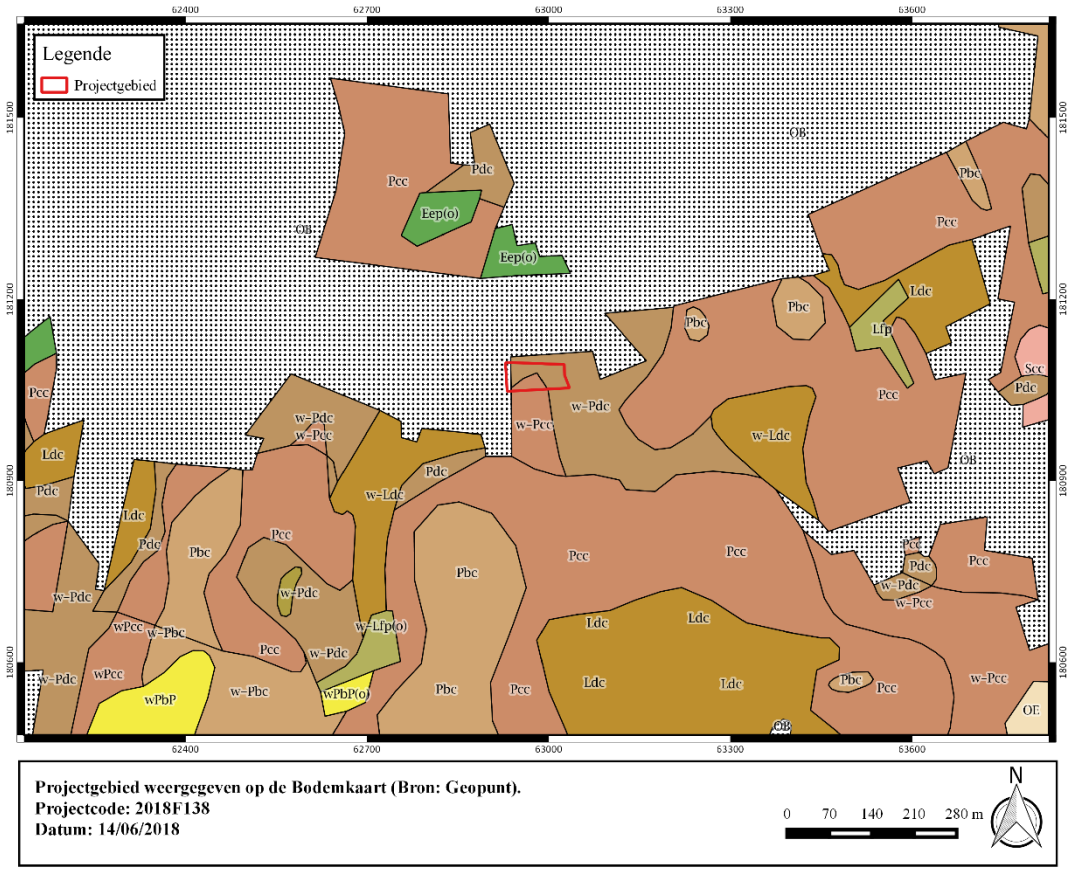

Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.4 Bodemvormingsprocessen

Het bodemtype **OB** is een kunstmatig bodemtype waarbij de natuurlijke bodem sterk verstoord kan zijn door de aanwezige verharding of bebouwing. Hierdoor is het niet altijd mogelijk de natuurlijke bodem te herkennen.

Het bodemtype **w-Pcc** is een matig droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont en klei-zand op geringe of matige diepte. Deze bodem heeft een 25-30 cm dikke grijsbruine bouwvoor en is goed humeus. Door in cultuurname is een deel van de uitlogingshorizont met de bouwvoor vermengd tot een homogeen goed humeuze Ap waaronder een bruingele overgangshorizont voorkomt van 20-30 cm dik. De verbrokkelde textuur B situeert zich tussen 50 en 80 cm. Veel Pcc gronden zijn beïnvloed door de Tertiair onderliggende formaties welke op wisselende diepte een gevarieerd substraat vormen.

Het bodemtype **w-Pdc** is een matig natte licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont met klei-zand op geringe of matige diepte. De bouwlaag is zeer donker grijsbruin en humeus rijk. Het materiaal wordt bruin tot bleekbruin vanaf 30 cm diepte en in deze horizont komen roestverschijnselen voor vanaf 40-60 cm. De sterk verbrokkelde en gevlekte textuur B begint tussen 60 en 80 cm. De klei aanrijkingshorizont is in veel gevallen bijna verdwenen en worden ijzerconcreties aangetroffen. Soms komt een zand- of leemsubstraat voor, in andere golvende gebieden waar Tertiair binnen boorbereik voorkomt is het een klei of klei-zandsubstraat.

Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).

1.4.2 Historische en archeologische voorkennis

1.4.2.1 Historische context en bekende archeologische vindplaatsen

In de nabije omgeving van het onderzoeksterrein zijn een ruim aantal archeologische waarden gekend. Via de recuperatie van lithisch materiaal kon menselijke aanwezigheid in het mesolithicum en neolithicum vastgesteld worden. Bij proefsleuvenonderzoeken werden tevens een ruim aantal Romeinse en middeleeuwse sporen aangesneden.

De eerste vermelding van Roeselare dateert uit 822, in een oorkonde waarin Lodewijk De Vrome het gebied schenkt aan de Sint-Pietersbadij van Saint-Amand-les-Eaux in Noord-Frankrijk. Boudewijn III de Jongere geeft de stad in 957 het privilege tot het houden van een wekelijkse markt. In 1250 krijgt Roeselare de stadsrechten toebedeeld van Margaretha van Constantinopel. De heerlijkheid van Roeselare beslaat enerzijds het zogenaamde Roeselare-binnen en anderzijds het Roeselare-Buiten, waarvan het laatste is onderverdeeld in 23 heerlijkheden.

In de 14e-15e eeuw is Roeselare een centrum van weefnijverheid. Wegens een prijzenslag met concurrerende steden is er een recessie gedurende het eind van de 15 eeuw. In 1488 plunderen huurlingen van Maximiliaan van Oostenrijk de stad, waarbij onder meer de hal, het Belfort en de Sint-Michielskerk grotendeels worden verwoest. De gebouwen worden opnieuw opgericht met steun van de heer van Wijnendale.

In de 16e eeuw is er een overgang van de laken- naar de linnennijverheid. Bij het uitbreken van de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648) wijken veel wevers en intellectuelen uit naar Duitsland, Engeland en voornamelijk Nederland. De Oostenrijkse periode brengt relatieve rust en welvaart met zich mee. In 1751-1754 wordt de steenweg Brugge-Roeselare-Menen-Rijsel die samenvalt met de as Ieper-, Zuid-, en Noordstraat aangelegd. De Franse bezetting aan het eind van de 18e eeuw drijft de linnenproductie de hoogte in. In de eerste helft van de 19e eeuw heeft de linnennijverheid te lijden onder de concurrentie van het machinale weverijen uit Engeland, maar gedurende de tweede helft van de 19e eeuw is er een heropleving o.m. door de aanleg van nieuwe infrastructuurwerken (spoorlijnen, kanaal Roeselare-Ooigem). Voorts is er de aangroei van scholen, medische en aanverwante instellingen.

Op 19 oktober 1914 wordt de oostelijke stadszijde verdedigd door de Fransen en woeden er gevechten langs het kanaal en in de Aardappelhoek. Ca. 150 gebouwen worden door de Duitsers in as gelegd. Na de inname door de Duitsers situeert Roeselare zich in het Duitse Etappengebiet. De Flanderstellung loopt langsheen de westelijke stadsgrens. Roeselare wordt ingericht als een knooppunt van Duits militair transport. Tot juli 1917 bleven de verwoestingen nog relatief beperkt, daarna namen de Britse luchtbombardementen toe.

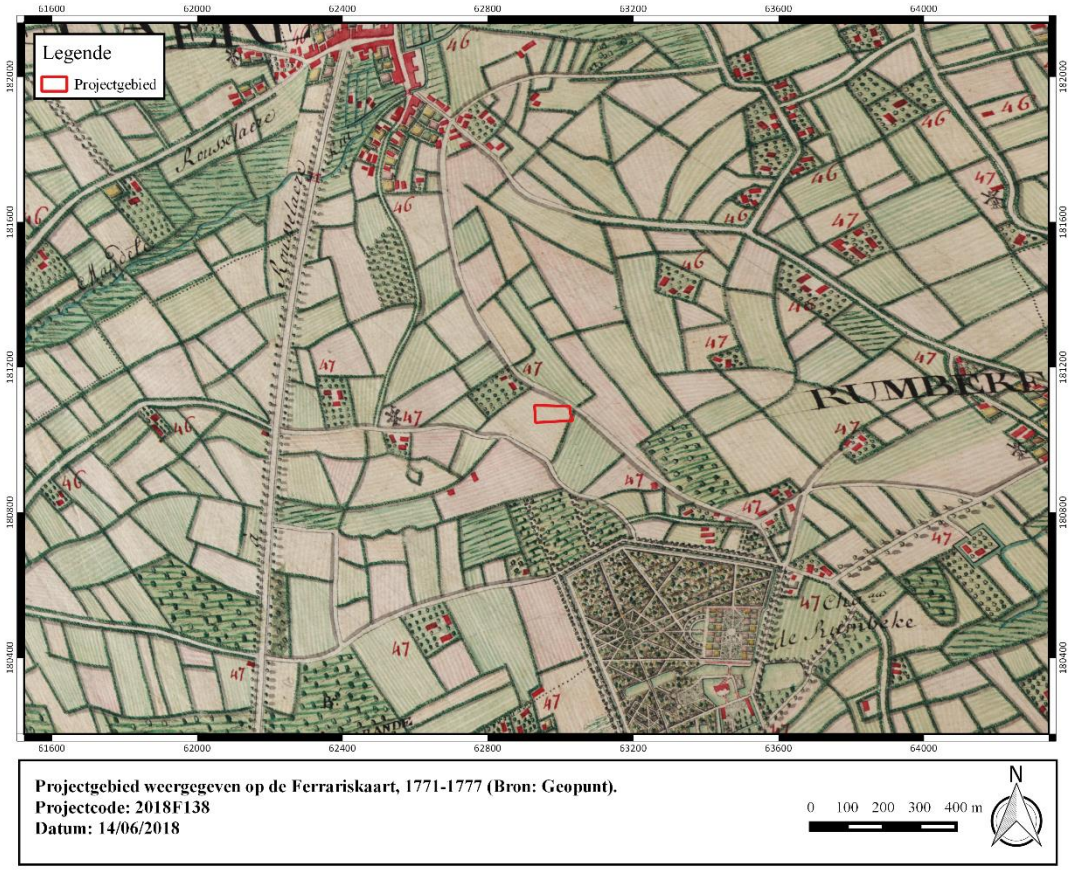
Het betoelagen van woningbouw na WO II stimuleert de bouw van sociale woonwijken rondom de stad, wat leidt tot een aanzienlijke stadsuitbreiding.[3]

[3] Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Roeselare [online], https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120731 (geraadpleegd op 9 juli 2018).

1.4.2.2 Archeologische indicatoren en cartografische bronnen

De Ferrariskaart geeft geen bebouwing weer binnen de contour van het plangebied. Het onderzoeksterrein staat integraal gekarteerd als akkerland. Het verloop van de Vijfwegenstraat is reeds duidelijk waarneembaar in de vorm van een zuidelijke invalsweg naar het stadscentrum van Roeselare.

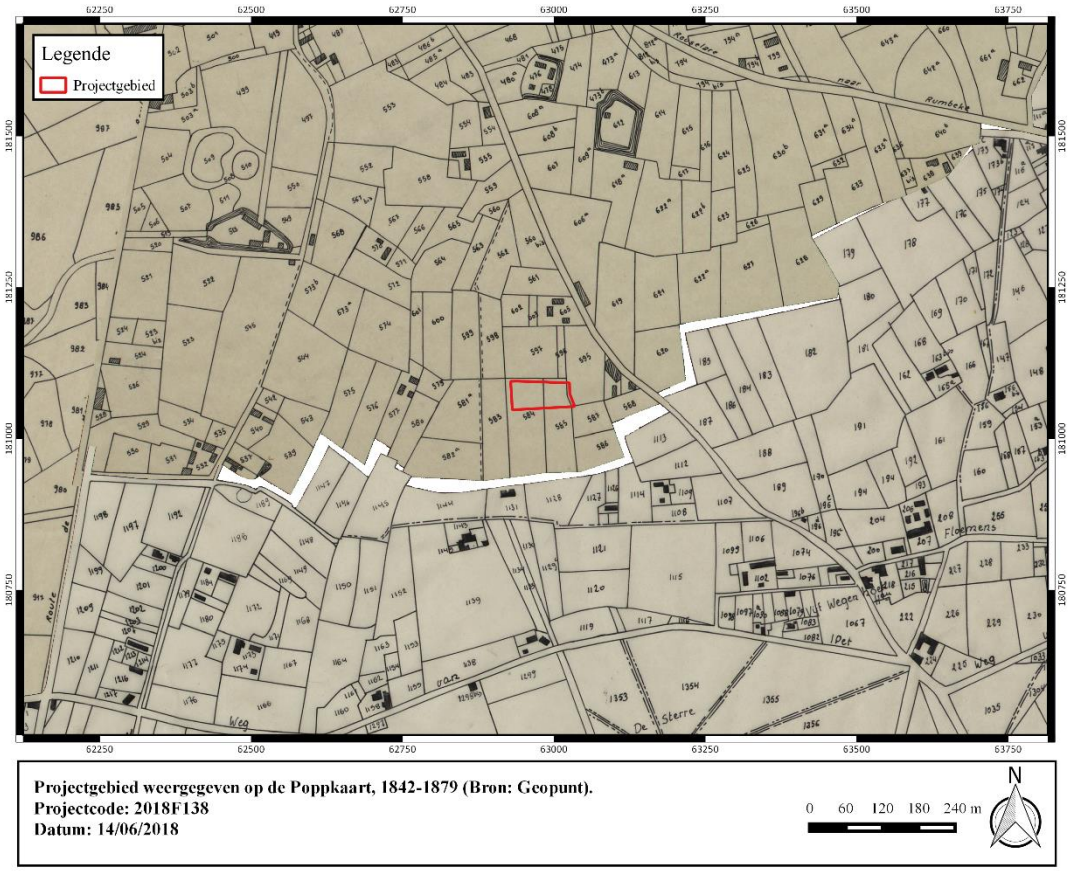
De 19e eeuwse cartografische indicatoren geven geen bebouwing weer.

Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

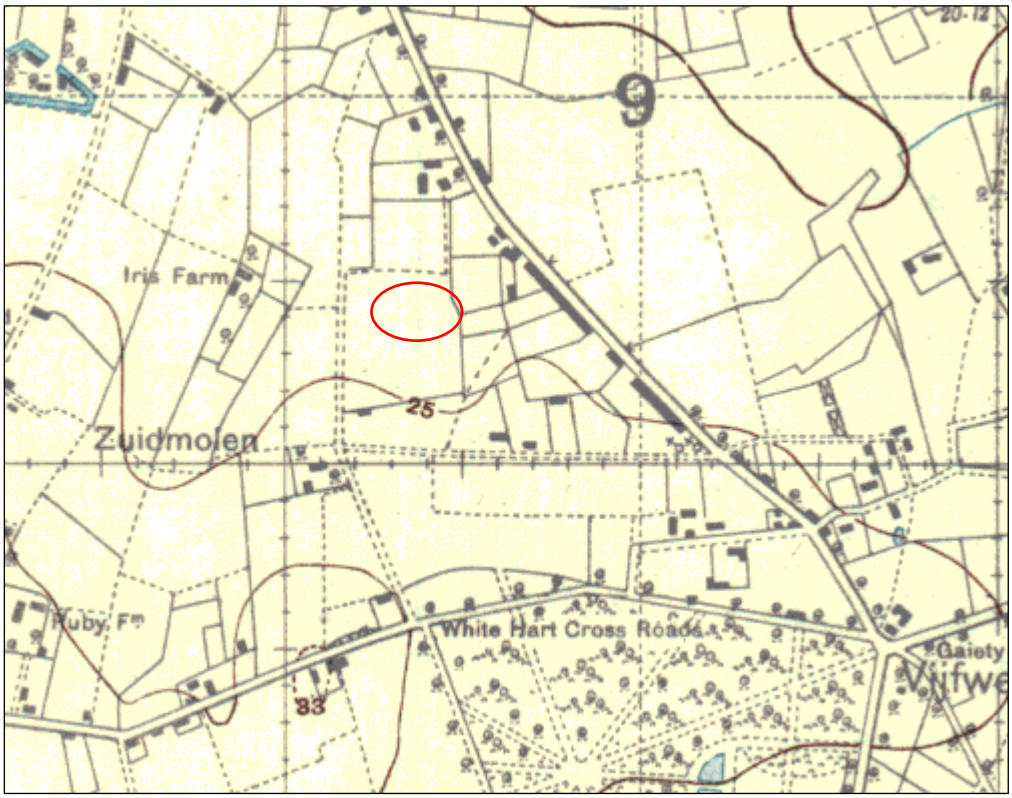

Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).

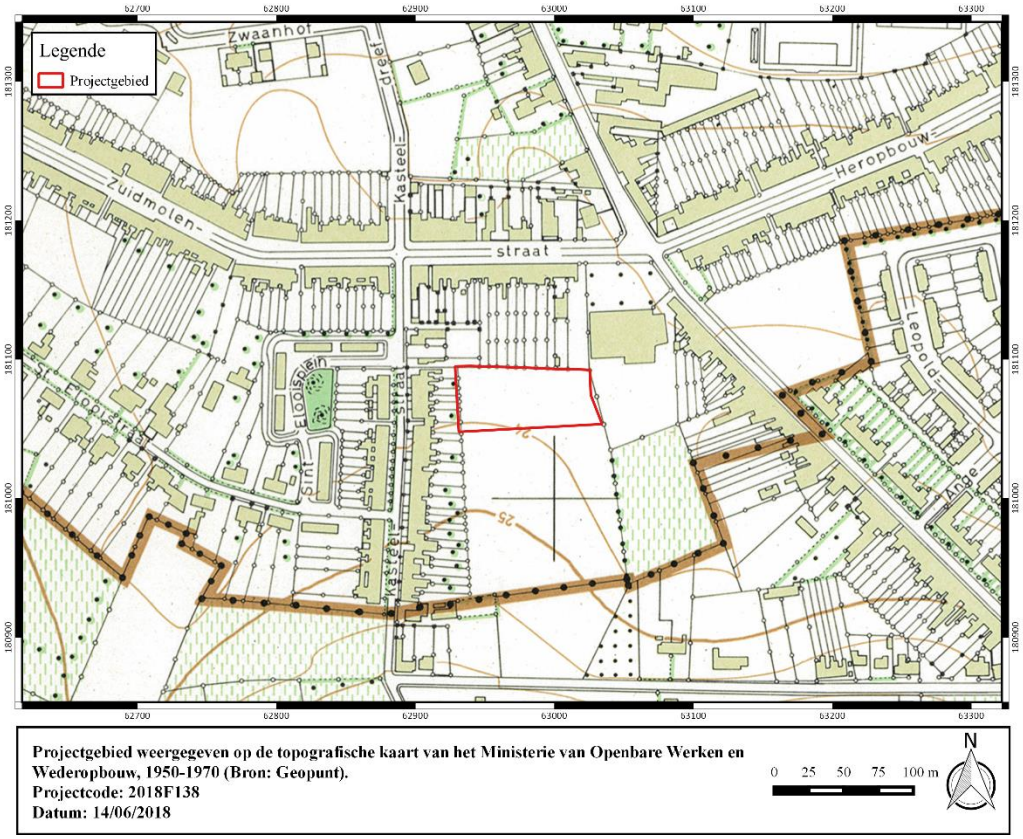

Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).

De loopgravenkaart geeft geen WO I-structuren weer binnen de contour van het plangebied. De Topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken beeldt een toename af in de bebouwing in de nabije omgeving van de onderzoekzone. Het verloop van de Kasteelstraat en de Zuidmolenstraat is duidelijk waarneembaar.

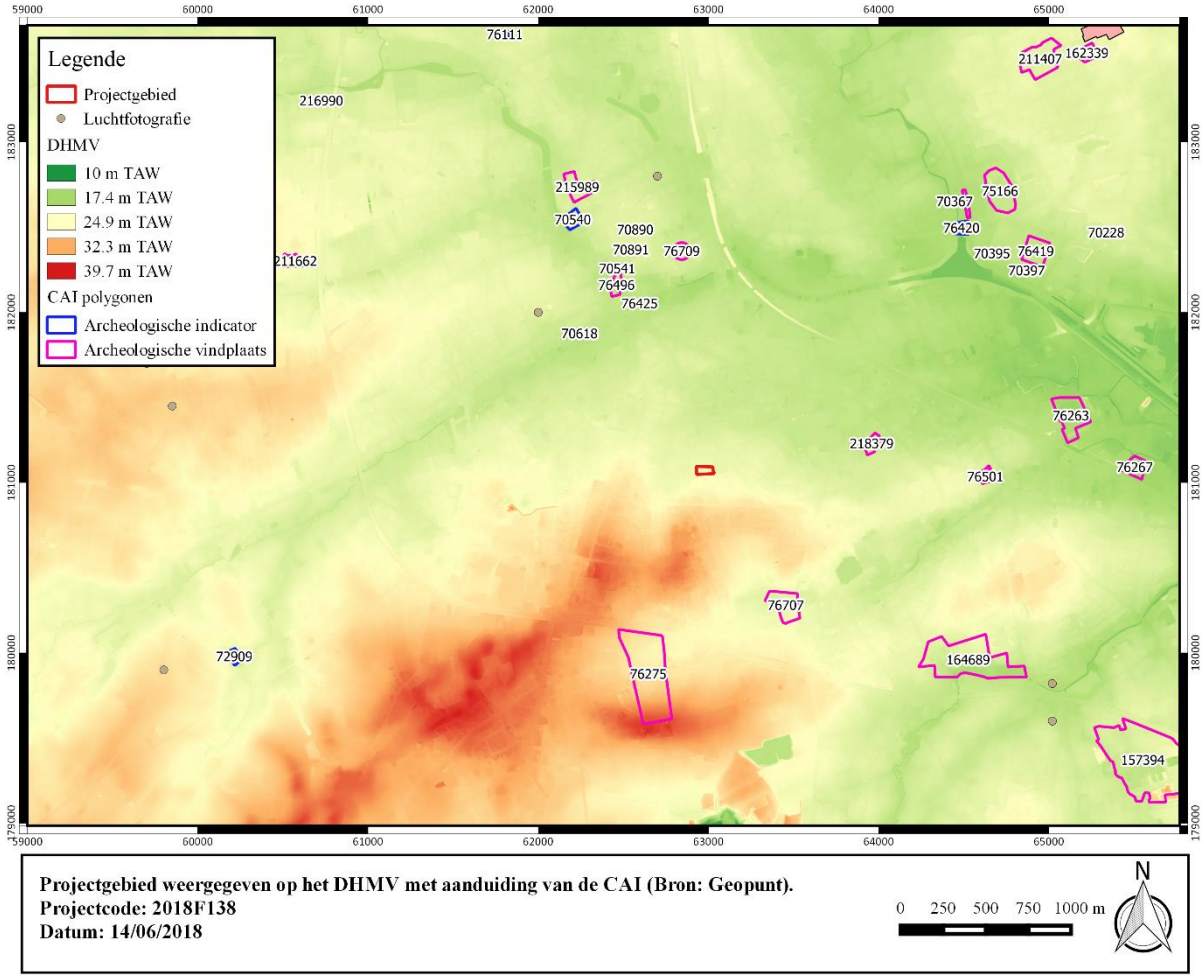

Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de loopgravenkaart, augustus 1917 (Bron: Memory Maps - 10-20SE4-1A-220817).

Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, 1950-1970 (Bron: Geopunt).

1.4.2.3 Overzicht van de gekende archeologische waarden

Op het plangebied of de directe omgeving ervan zijn geen archeologische waarden gekend. In de ruime omgeving werd reeds veelvuldig onderzoek uitgevoerd. Hierbij werd bij een reeks veldprospecties een ruime hoeveelheid lithisch materiaal uit zowel het mesolithicum als het neolithicum gerecupereerd. In het zuiden, op de Zilverberg werden ook resten uit het paleolithicum en Romeinse periode gerecupereerd (CAI 76275). Resten uit de Romeinse periode en de middeleeuwen werden bij verschillende proefsleufcampagnes, verspreid in de omgeving, aangesneden. Het vermelden waard is ook de vondst van verschillende indicatoren uit de Eerste Wereldoorlog, vermoedelijke neerslag van de schermutselingen in het kader van het Bevrijdingsoffensief in 1918.

Figuur 24: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI (Bron: Geopunt).

Archeologische vindplaatsen

70228	Controle van werken (1977); NK: 150 meter Finaal-paleolithicum: een kling
70618	Controle van werken (1990); NK: 15 meter Romeinse tijd: Potje uit aardewerk. Het blijkt inheems reducerend gebakken aardewerk uit ongeveer 180 n. Chr. te zijn. Komt mogelijk uit een waterput

70890	Controle van werken (1983); NK: 250 meter Middeleeuwen: aardewerk
70891	Controle van werken (1979); NK: 15 meter Late middeleeuwen: belfort – de Roeselaarse halle
75166	Controle van werken (1986), Opgraving (1987, 1988, 1992, 1993); NK: 15 meter Mesolithicum: enkele silexfragmenten verspreid over het terrein, o.a. kernen op afslag, microklingen, kernrandkling Midden-Romeinse tijd: metaalbewerking – gebouw plattegrond – vierpostenspieker - 5 eikenhouten waterputten – een kelder met uitgegrven vloerniveau – gracht van 4 meter breed - 4 brandrestengraven ten noorden van het bewoningsareaal, buiten de Romeinse gracht - aardewerk Merovingische periode: enkele scherven Bron: Van Doorselaer, A. 1992: Balans van 15 jaar V.O.B.O.W.-opgravingen in West-Vlaanderen, Westvlaamse Archaeologica. 8, 2-30.
76263	Opgraving (1997, 2000, 2005); NK: 15 meter Midden-mesolithicum: Van de 1722 gevonden artefacten behoort een deel tot deze datering, te herkennen aan: microlieten, (micro)klingen met afknotting, inkerving en afgestompte boord Laat-neolithicum: Van de 1722 gevonden artefacten behoort de meerderheid tot deze datering, te herkennen aan: minder verzorgde debitagestijl, mijnbouwsilex uit Spiennes onder de vorm van half-afgewerkte producten (klingen, bijlen). Schrabbers, boren, pijlpunten, pijlsnedes, gepolijste bijlen, zwaardere klingen met retouches en messen. Midden-bronstijd: circulaire gracht (diam. 16m) behorend tot een grafheuvel, onderbreking in de noordelijke zijde van de gracht – grondspoor met bruine verkleuring (bevatte meer dan 1000 scherven) – waterput – spinschijfje Ijzertijd: tijdens de zomer campagne van 2000 werden 4 versierde ijzertijdscherven gevonden Karolingische periode: viertal concentraties aan paalsporen, doorsneden door een systeem van grachten. Vermoedelijk gaat het om een of meerdere woonerven bestaande uit een rechthoekig woonhuis en een reeks schuurtjes of spiekers. Opmerking augustus 2006: ten minste 1 huisplattegrond, 3 spiekers, 4 waterputten, hutkom en gracht - ten minste één 2-schepige huisplattegrond – 3 spiekers – 4 waterputten – een hutkom Vroege middeleeuwen: hoeve Volle middeleeuwen: gebouw plattegrond

	Bron: Goderis, J. 2002: Archeologische opgravingen van 1977 t/m 2001 op het bedrijventerrein Lekken-Mandelstraat in Roeselare. Status quaestionis, in Tentoonstelling, Geo- Archeologisch Kijken, Villa Eksternest, Zilverberg, 8 september-13 oktober 2002, p. 14-25.
76267	Veldprospectie (1990) en opgraving (1994); NK: 15 meter Laat-mesolithicum: Organische resten: plantenresten, (o.a.hazelnoten, eikels), dierenbeenderen van hond en paard - Ca. 1729 lithische artefacten: meerdere trapezia, kerfresten, kernen, kernflanken en spitsen waaronder enkele voorwerpen uit Wommersomkwartsiet. Deze homogene collectie wijst mogelijk op een laat-mesolithische kampplaats. Bron: Calmeyn D. 1996: Rumbeke Regenbeek 2: een gemengd lithisch ensemble uit het Mesolithicum en Neolithicum/Bronstijd op de linkeroever van de Regenbeek in Rumbeke (gem. Roeselare), in Westvlaamse Archaeologica, 12, p. 5-32.
76275	Veldprospectie (1983) Opgraving (2002,2004); NK: 250 meter Paleolithicum: 2-tal artefacten worden in het paleolithicum gedateerd. Vroeg-mesolithicum: lithische artefacten, omdat er geen rechthoekige trapezia en wommersomkwartsiet is gevonden vermoedt men een vroegmesolithische site Neolithicum: 2 gesteelde pijlpunten en fragmenten van gepolijste bijlen Finaal-neolithicum: - paalsporen van een houtbouwconstructie – scherven – lithisch materiaal Romeinse tijd: terra sigillata (4 fragmenten), fragment van een dolium, kruikamfoor en 2 randscherven van een mortarium Bron: Goderis J. 2006: Oudste nederzetting ooit gevonden op grondgebied Roeselare, in West-Vlaamse Archeokrant, nr. 50, mei 2006, p. 92-93.
76419	Opgraving (1987); NK: 15 meter Vroege middeleeuwen: aardewerk Bron: Goderis, J., J. Termote 1987: Prospectie en vooronderzoek te Roeselare Bedrijventerrein Haven, in Westvlaamse Archaeologica, 3, 1, p. 29-36.
76425	Controle van werken (1986, 1987), Archeozoölogisch onderzoek; NK: 15 meter Neolithicum: gepolijste bijl Late middeleeuwen: onbepaald - Stortpakket uit de 14de eeuw: grote hoeveelheid scherven (ophoging om geschikt te maken voor bebouwing): grijze en roodbakkende scherven, reducerend gebakken aardewerk, hoog versierd aardewerk, steengoed, majolica

	beenderen. Daarnaast bestond vulling ook uit dierlijk bot (slachtafval van rund, naast enkele bekapte schedels van schapen). Stortpakket had bedoeling de Mandeloevers door ophoging geschikt te maken voor bebouwing. 17e eeuw: 2-tal baksteenen waterputten - Baksteenmuren (boogvormig metselwerk) gefundeerd op ingeheide palen, opgetrokken boven de waterputten - postmiddeleeuwse lederfragmenten (schoenzolen en riempje) en aardewerkvondsten Bron: Demiddele, H. 2002: Dierlijke resten uit Middeleeuws Roeselare: Klein seminarie en Huis Duyvewaardt, in Tentoonstelling, Geo- Archeologisch Kijken, Villa Eksternest, Zilverberg, 8 september-13 oktober 2002, p. 38-43.
76496	Toevalsvondst; NK: 150 meter Late middeleeuwen: Stortpakket met hierin 14de eeuwse archaeologica en een 2-tal baksteenfunderingen met slordige afwerking - Voor precieze datering en interpretatie van deze funderingen moet nog verder onderzoek gedaan worden. - Een nivelleringslaag, die met de bouw van de nog bestaande 18de eeuwse gebouwen te associëren is, dekte het geheel af – 20-tal munten van 1322 tot 1691 – aardewerk – een rijk versierd messenheft
76501	Controle van werken (1993); NK: 150 meter 18de eeuw: vlakgraf - enkele inhumatiegraven, alsook enkele vondsten uit de 17de tot de 19de eeuw Bron: De Cock, S. en J. Goderis, 1994: Veldactiviteiten van de vereniging voor oudheidkundig bodemonderzoek in West-Vlaanderen over de werkjaren 1993 en 1994, in Westvlaamse Archaeologica, 10, p. 76-81.
76707	Controle van werken (2008); NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal waaronder 2 duimnagelschrabbers, een gewone schrabber en een Tsjongerspits Nieuwe tijd: bouwceramiek -gele afgebrokken moef met kalkpleister - rode baksteen met kalkpleister - brokstukken van kalkpleister - talrijke fragmenten van waterafleidings-buizen in grès. Scherven: 1 ranscherf van melkteil, 2 wandscherven met loodglazuur, 1 bodemscherf. Steengoed, 1 randscherf 1 waandscherf in bruin steengoed, 1 bodemscherf in grijs steengoed - Bij uitbaggeren walgracht: 1 zilverstuk (postmiddeleeuws), 1 koperen munt van Filips IV (1650) - 1 bandeliersluiting, 1 schoengesp (18de eeuw), visloden - Bij uitbaggeren walgracht: Munten uit moderne tijd 20ste eeuw: Bij uitbaggeren walgracht: Britse ontsteker uit 1917, ca. 100 geweerpatronen (WO I & II), 10 springtuigen

	Bron: S.n. 2003, Activiteitenverslag 2002 van de Vereniging voor Oudheidkundig Bodemonderzoek in West-Vlaanderen, Algemene vergadering 19 maart 2003.
76709	Controle van werken (2002); NK: 250 meter 20e eeuw: aardewerk
157394	Mechanische prospectie (2011); NK: 15 meter Vroeg-Romeinse tijd: 2 kuilen; in kuil 1: onderaan een laag met erg veel broos aardewerk of gebakken leem (mogelijk afval): 50 stukken aardewerk, moeilijk te interpreteren, mogelijk technisch aardewerk; in kuil 2: 100-tal scherven handgemaakt aardewerk - Midden-Romeinse tijd: 4 brandrestengraven - 1 graf heeft een nisje (uitbreiding van een kuil) voor bijgiften (een intacte terra sigillata kop) - in sommige van de andere graven: verbrande aardewerkscherven Volle middeleeuwen: greppel- en grachtstructuren met een kleine fractie aardewerk wijzen mogelijk op de aanwezigheid van een nederzettingserf Nieuwe tijd: talrijke gedempte grachten Onbepaald: 3 kolenbranderskuilen (houtskoolrijke opvulling met sporadisch indicaties van verhitting en een oppervlakte van gemiddeld 3,5m²) Bron: Hoorne, J. & Messiaen, L. 2011: Oekene - Heilig-Hartziekenhuis Roeselare-Menen. Rapportage archeologisch vooronderzoek 16/05 - 06/06/2011, onuitgegeven rapport, GATE
162339	Mechanische prospectie (2012); NK: 15 meter Onbepaald: lichtere sporen of sporen met duidelijke uitloging, met een vagere aflijning en houtskoolspikkels. O.a. greppel en enkele kuilen (?, wordt niet vermeld in rapport, aanname op basis van foto's) Bron: Devroe A. & Claesen J. 2012, Archeologische prospectie met ingreep in de bodem Roeselare - Izegemseaardeweg, Archebo-Rapport 2012/07
164689	Mechanische prospectie (2012); NK: 15 meter Romeinse tijd: kuil en gracht Nieuwste tijd: grachten en kuilen Bron: De Cleer S., Janssens D., Krekelbergh N. 2012: Archeologische prospectie met ingreep in de bodem, Rumbeke- Maria's Lindestraat, Baac Vlaanderen rapport 24, Gent.
211407	Mechanische prospectie (2015); NK: 15 meter Nieuwe tijd: perceelsgreppels – kuilen

	Onbepaald: 2 houtskoolmeilers, datering onbekend. Bron: Demoen D., Gierts I. 2016: Archeologische prospectie met ingreep in de bodem Roeselare - Izegemseaardeweg, BAAC- Vlaanderen Rapport nr. 169, Gent.
211662	Mechanische prospectie (2013); NK: onbepaald Late middeleeuwen: Greppel en gracht, met in de vulling een concentratie aardewerkfragmenten rood gebakken aardewerk. WO I: Fragmenten van loopgraven en inslagen van obussen. Bron: Ryssaert C. 2013: Archeologisch proefsleuvenonderzoek. Oostnieuwkerksesteenweg, Roeselare, Rapport Anteagroep, Antwerpen.
215989	Mechanische prospectie (2014); NK: 15 meter Nieuwe tijd: gracht, poel, resten van bakstenen muren, kuilen en paalkuilen Bron: Reyns N., Bruggeman J., Cléda B. 2016: Archeologisch vooronderzoek Roeselare - Noordstraat 'Het Laere', Rapporten All-Archeo bvba 203, Temse.
218379	Mechanische prospectie (2017); NK: 15 meter 19e eeuw: muurresten, puinkuilen en resten van gracht die de hoeve omringt. Bron: Acke B., Bracke M., Van Quaethem K. 2017: Archeologienota Roeselare Het Seminariegoed. Archeologienota. Verslag van resultaten.

Archeologische indicatoren

Historisch-cartografische en iconografische data

72909	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht

Toevalsvondst

70540	Toevalsvondst (1899); NK: toponiem Midden-Romeinse tijd: Mesheft in de vorm van een buste van Minerva, in brons. (bewaard in KMKG, Brussel)
70541	Toevalsvondst; NK: 150 meter Romeinse tijd: fragment van een waterleiding, in gebakken aarde

76111	Toevalsvondst; NK: 250 meter Midden-neolithicum: gepolijste bijl: uit een lichtgrijze silex, met donkergrijze vlekken, licht-asymmetrisch

Veldprospecties

70367	Veldprospectie; NK: 150 meter Mesolithicum: lithisch materiaal
70395	Veldprospectie; NK: 150 meter Mesolithicum: lithisch materiaal
70397	Veldprospectie; NK: 150 meter Mesolithicum: lithisch materiaal
76420	Veldprospectie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
76469	Veldprospectie (1977); NK: toponiem Neolithicum: waaronder een fragment van een bijltje (uit lokale zandsteen) - enkele afslagen van gepolijste bijlen, een onafgewerkt driehoekig pijlfragment, enkele stukken die duidelijk een mesolithische invloed hebben: o.a. een trapezium, een microkling Bron: Baudewijn, B. 1981-1982: Studie van het Lithisch materiaal van de neolithische site op de Kemmelberg, onuitgegeven licentiaatsthesis KULeuven, p. 15.

Metaaldetectie

216990	Metaaldetectie (2017); NK: 15 meter Midden-Romeinse tijd: fragment romeinse AE as van Marcus Aurelius of Commodus 20e eeuw: kogelhuizen en schrapnel bolletjes

2 Landschappelijk bodemonderzoek

2.1 Administratieve gegevens

Tabel 3: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

Projectcode Landschappelijk bodemonderzoek	2018I5
Betrokken actoren / specialisten (+ functie)	Ruben Vergauwe (bodemkundige)

2.2 Onderzoeksopdracht

2.2.1 Vraagstelling met betrekking tot het onderzochte gebied

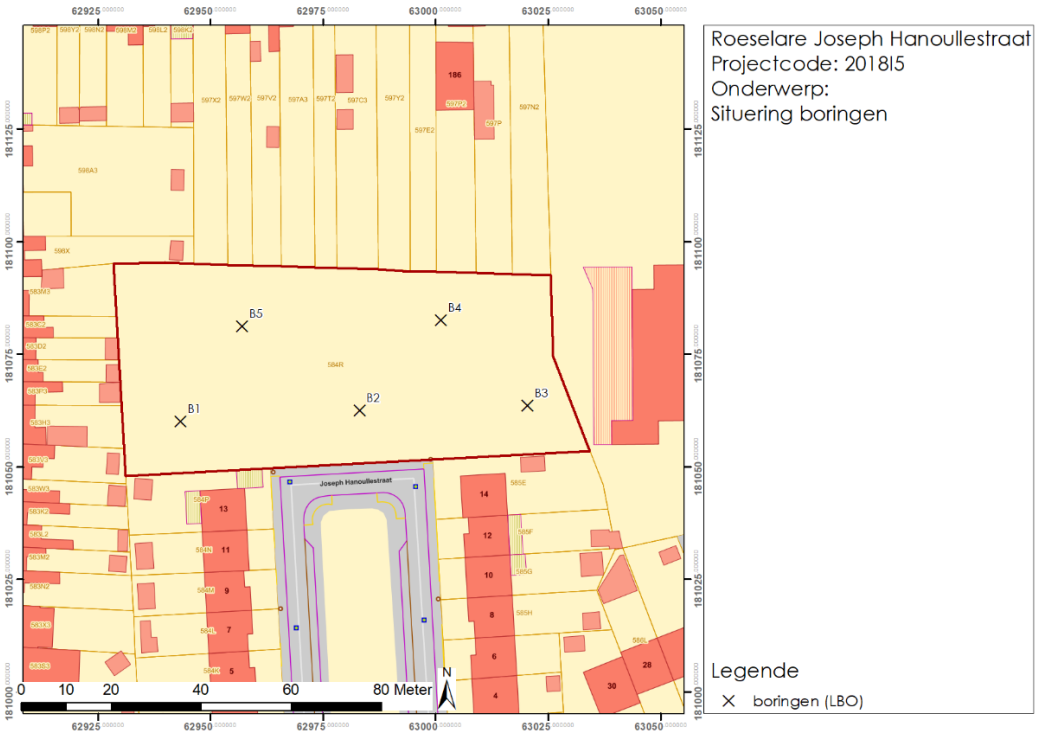
Doel van dit landschappelijk bodemonderzoek is om na te gaan wat het archeologisch potentieel is van het projectgebied en wat de impact van de werken hierop is.

Vraagstellingen die aan bod komen bij dit landschappelijk bodemonderzoek zijn onder meer:

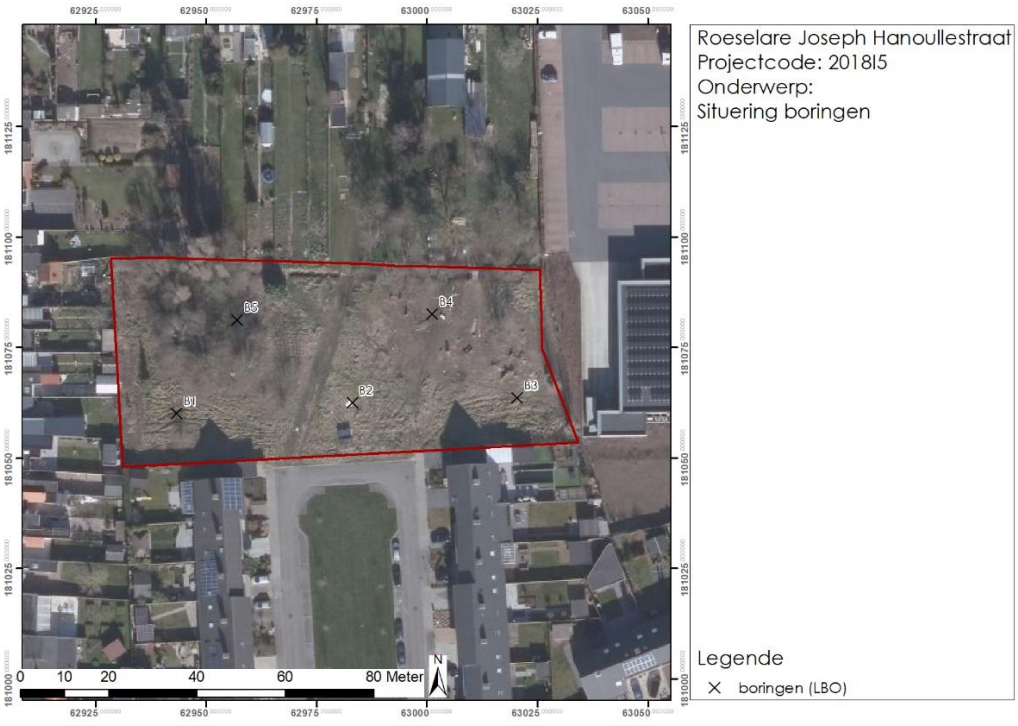
- Wat is de bodemopbouw binnen dit projectgebied?
- Zijn de gegevens van de Quartairkaart en bodemkaart correct?
- Zijn er begaven loopoppervlakken of bewaarde niveaus die enig potentieel bezitten ten aanzien van archeologische kennisvermeerdering?
- Welke impact hebben de geplande werken op de ondergrond? Is verder archeologisch vooronderzoek aangewezen? Zo ja, welke onderzoeken en volgens welke methode?
- In welke mate is de bodem bewaard? Is er sprake van verstoring/erosie? Zo ja, hoe diep reikt deze?

2.3 Werkwijze en strategie van het onderzoek

Op basis van het bureauonderzoek werden vijf boringen (zie Fig. 1 en 2) uitgezet in het projectgebied in het kader van een landschappelijk bodemonderzoek. De spreiding van de boringen werd gekozen om een gelijkmatige spreiding over het projectgebied te bekomen. De diepte van de boringen bleef beperkt tot maximaal 1.2 m. Tijdens het veldwerk bleek immers dat diepere boringen geen relevante bijdrage meer konden leveren tot het beantwoorden van de onderzoeksvragen binnen het kader van het archeologisch vooronderzoek. Het sediment werd volgens stratigrafische positie uitgespreid op een zwart plastiek en beschreven door een aardkundige.

Figuur 25: Situering boringen op kadaster (bron: GRB, Geopunt.be)

Figuur 26: Situering boringen op orthofoto (bron: orthofotomozaïek, winteropname 2017, Geopunt.be)

2.4 Assessmentrapport

2.4.1 Resultaten boringen

2.4.1.1 Stratigrafie

Op basis van de boringen kan een sterk uniform beeld worden gevormd van de bodemopbouw in het projectgebied. Tijdens het landschappelijk bodemonderzoek werden in totaal drie stratigrafische eenheden geobserveerd. Afgezien van het antropogeen, verstoorde, pakket betrof het eolisch zandleem afzettingen en Tertiaire afzettingen.

In de basis van profielen B1-B3-B4-B5 (zie Fig. 3 tot 7) worden Tertiaire afzettingen aangetroffen. Het gaat om bruin tot olijfgroen gekleurd sediment bestaande uit zandige klei, en soms siltig zand. In deze afzettingen werden regelmatig keien aangetroffen. In de top van B3 werd een horizont in de top van de Tertiaire afzettingen aangetroffen die vermoedelijk een secundaire herwerking heeft ondergaan. Het sediment is in deze horizont overwegend zandig, en is vermoedelijk (deels) gemengd met bovenliggend eolisch zandleem. Naar alle waarschijnlijkheid is dit ontstaan als gevolg van hellingsprocessen.

Het eolisch zandleem werd enkel in boringen B1-B2 en B3 vastgesteld. Deze afzetting kenmerkt zich als een beige tot bruin gekleurd homogene afzetting van zandleem. Hierin zijn sporen van gley-verschijnselen zichtbaar. Deze afzetting was het best bewaard en duidelijk herkenbaar in boring B3.

Ten slotte zijn er nog de antropogene afzettingen. Deze vormen het belangrijkste deel in alle geobserveerde profielen. Deze afzettingen bestaan uit sterk heterogene pakketten van overwegend zandleem. De kleur is sterk variabel, deze horizonten zijn gecompacteerd, structuurloos en bevatten in variabele mate uiteenlopende antropogene elementen (ceramiek, puin, etc..). Het ontstaan van deze pakketten moet naar alle waarschijnlijkheid gezien worden binnen de ruimere context van het projectgebied, namelijk omringd door meerdere verkavelingen in de suburbane rand van Roeselare.

2.4.1.2 Bodemgenese

Door de dominante aanwezigheid van deze antropogene verstoringen waren ook amper sporen van bodemvorming bewaard in de geobserveerde profielen. Enerzijds zijn er nog sporen van bodemvorming in de diepere (intact bewaarde) delen van de profielen. Het gaat hier om gley-verschijnselen, met de typerende oxidatievlekken. In B2 werd in de basis van het profiel een gereduceerd horizont aangetroffen. Hier werd vermoedelijk de grens van de permanente grondwatertafel bereikt.

Anderzijds werd in de antropogene top van alle profielen een recente bodem aangetroffen. Het gaat om een A-horizont die is gevormd onder het huidige grasland.

Figuur 27: profiel B1

Figuur 28: Profiel B2

Figuur 29: Profiel B3

Figuur 30: Profiel B4

Figuur 31: Profiel B5

2.5 Interpretatie onderzoeksgebied

Het globale beeld dat werd gevormd tijdens het bureauonderzoek kon worden bevestigd aan de hand van het landschappelijk bodemonderzoek. Het projectgebied ligt op de noordwestelijke uitloper van de heuvelrug Klerken-Staden-Geluveld. Lokaal ligt het projectgebied op een flank die afhelt naar het noorden. De bodem is lokaal opgebouwd, zoals werd verwacht, uit een eolische dekmantel in zandleem op de Tertiaire sokkel, die lokaal ondiep voorkomt.

Uit de verschillende boringen bleek dat de bodem binnen het projectgebied onderhevig is geweest aan een diepe antropogene verstoring. Deze verstoring reikt vanaf het oppervlak tot een variabele diepte tussen ca. 52 en 94 cm (zie Fig.11). Het pakket dat geassocieerd wordt met deze verstoring kenmerkt zich door heterogene horizonten, variabel in kleur, zonder duidelijke structuurvorming, in meeste gevallen gecompacteerd en met variabele bijmenging van exogene elementen (baksteen, puin, plastiek, keien, etc.).

Tijdens het veldwerk werd duidelijk dat het onregelmatige, sterk geaccidenteerde micro-reliëf binnen het projectgebied niet het resultaat is van de oorspronkelijke genese. Dit is eerder een relict van de antropogene verstoring. Dit wordt duidelijk aan de hand van de diepe rijsporen die het projectgebied in groten getale doorsnijden (zie Fig. 8 tot 10). Gezien de toestand van het terrein en de omringende verkavelingen moet de verstoring vermoedelijk worden gezien in kader van één of meerdere bouwprojecten op de aangrenzende percelen.

De antropogene verstoring situeerde zich voornamelijk in de eolische dekmantel van de bodem. Het sediment dat in het verstoorde deel van het profiel wordt aangetroffen is vrijwel identiek aan het eolisch zandleem. In enkele boringen is enkel nog de basis van deze eolische afzetting intact. Bij boringen B4 en B5 reikt de verstoring tot op de Tertiaire afzetting. Nergens in de boringen kon enige aanwijzing voor ophogingen of erosie worden vastgesteld. Dit wordt ook bevestigd door het DHM, waarop geen afwijkende gradiënten zichtbaar zijn. Afgezien van de antropogene verstoringen aan het micro-reliëf zijn er dus geen significante aanpassingen aan het reliëf gebeurd. Het huidig loopniveau kan dus als het oorspronkelijke loopniveau worden beschouwd.

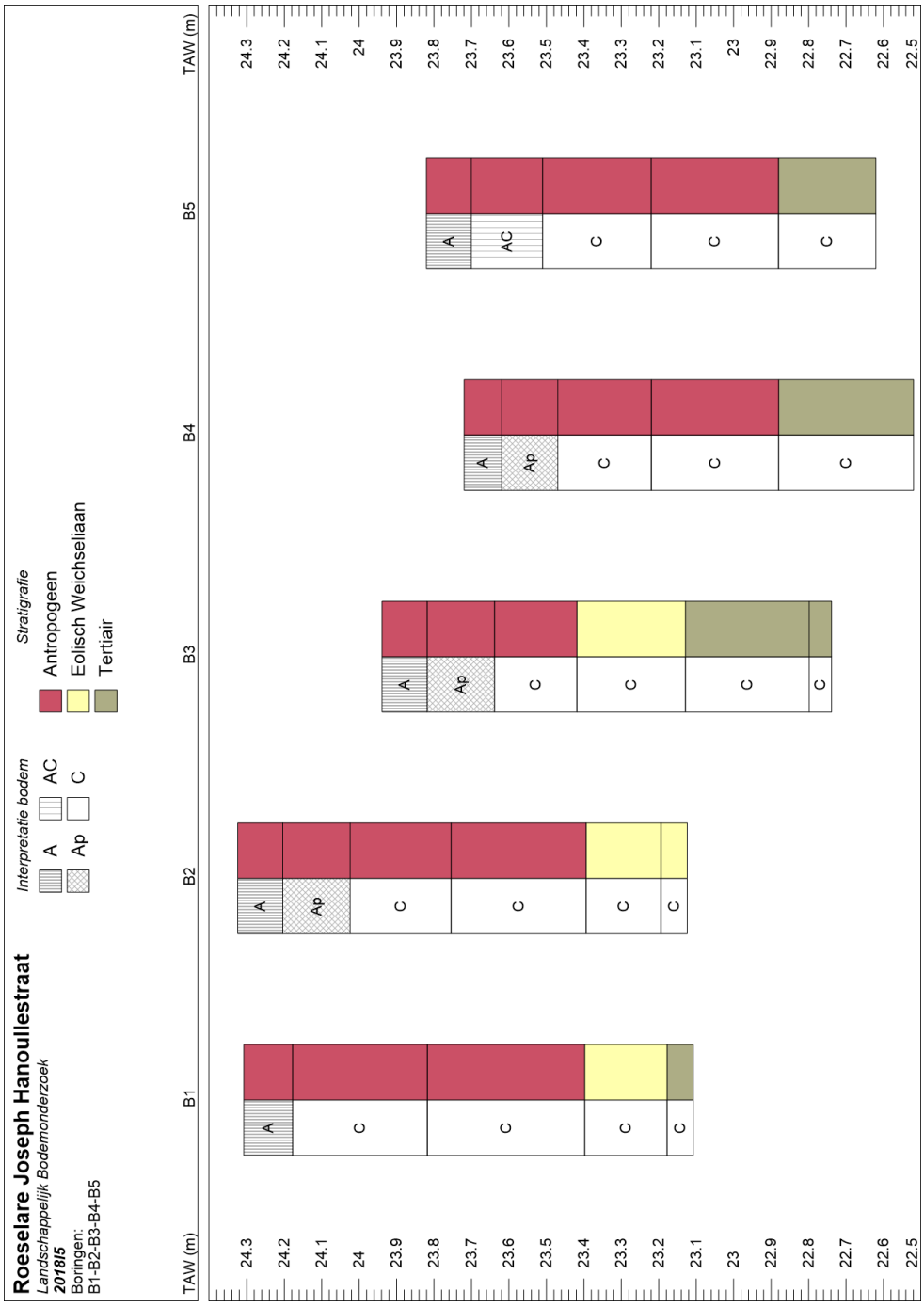
Figuur 32: Sfeerbeeld projectgebied vanuit B1

Figuur 33: Sfeerbeeld projectgebied vanuit B4

Figuur 34: Sfeerbeeld projectgebied vanaf Joseph Hanoullestraat

Figuur 35: Schematische weergave van profielen (naar interpretatie en stratigrafie)

2.6 Verwachting ten aanzien van archeologisch erfgoed

In het kader van eventueel verder archeologische onderzoek dient een synthese te worden gemaakt naar de verwachting van archeologisch erfgoed. De kans op het aantreffen van gaaf bewaarde *in situ* vindplaatsen van steentijd vondstenconcentraties wordt **zeer laag** ingeschat. Nergens binnen het projectgebied werd ofwel een begraven loopniveau of goed bewaard bodemprofiel aangetroffen, die optimale bewaringsomstandigheden kan leveren voor goed bewaarde steentijd vondstenconcentraties. De top van de bodem werd daarenboven nog eens sterk aangetast door antropogene activiteiten, wat resulteerde in een relatief dik verstoord pakket.

Wat de jongere periodes betreft, kan de aanwezigheid van archeologische sporenconcentraties niet geheel worden uitgesloten. Onder de huidige verstoorde toplaag kunnen immers sporenconcentraties aanwezig zijn. De diepte van dit niveau ligt binnen het grootste deel van het projectgebied tussen **ca. 85 en 90 cm**. Enkel in het oosten van het projectgebied, rondom B3, is de bodem reikt de verstoring minder diep, tot **ca. 50 cm** diep. Hoewel de aanwezigheid van archeologische sporenconcentraties niet kan worden uitgesloten moet de impact van de relatief diepe antropogene verstoring worden benadrukt. Eventueel aanwezige archeologische sporenconcentraties zullen vermoedelijk fragmentair bewaard zijn, waarbij enkel diepere sporen bewaard zullen zijn.

Samenvattend kan worden gesteld dat het projectgebied wordt gekenmerkt door een relatief diepe antropogene verstoring die zich situeert in de eolische dekmantel. Bij alle boringen was het Tertiaire substraat ondiep aanwezig. In enkele boringen reikte de verstoring tot op dit Tertiair substraat.

3 Synthese

De opdrachtgever plant de realisatie van een verkaveling aan de Joseph Hanoulestraat te Rumbeke, deelgemeente van Roeselare. Het plangebied is ca. 4278m^2 groot en ligt heden braak.

Landschappelijk gezien is het plangebied gelegen in de zandleemstreek, op de noordelijke flank van een hoogte met het toponiem 'Zilverberg'. De Quartairgeologische kaart geeft een profielopbouw weer van laat-Pleistocene/vroeg-Holocene eolische afzettingen. Het sediment bestaat uit lichte zandleem. Deze gegevens impliceren een relatief éénduidige bodemkundige situatie. Het terrein is gelegen op de rand van een gradiëntzone. Hoewel de bodemkaart hier geen melding van maakt kan zich, gelet de topografische situatie, lokaal afgespoeld materiaal geaccumuleerd hebben. Gelet het onzekere karakter van de bodemopbouw op het plangebied en de archeologische implicaties ervan, is een landschappelijk bodemonderzoek uitgevoerd. Uit de waarnemingen van dit onderzoek blijkt dat er op het terrein geen sprake kan zijn van enige bewaarde artefactensites. Het bodemprofiel is op het overgrote deel van het plangebied geroerd met een variabele diepte van 50cm in het westen van het plangebied tot 90cm onder het maaiveld in het oosten van het plangebied. In het oosten van het plangebied reikt deze verstoring tot op de Tertiaire afzettingen.

Cartografische gegevens wijzen op een ruraal karakter van de omgeving. Op de Ferrariskaart is het terrein integraal ingekleurd als akker. Jonger kaartmateriaal toont een quasi ongewijzigde situatie weer. Tijdens de Eerste Wereldoorlog lag Roeselare in het Duitse achterland, loopgravenkaarten geven geen logistieke of defensieve infrastructuur weer binnen de contouren van het plangebied. De orthofotosequentie toont aan dat het terrein stelselmatig wordt opgenomen binnen het voorstedelijke weefsel de voorbije decennia. Op het plangebied of de directe omgeving ervan zijn geen archeologische waarden gekend. In de ruime omgeving werd reeds veelvuldig onderzoek uitgevoerd. Hierbij werd bij een reeks veldprospecties een ruime hoeveelheid lithisch materiaal uit zowel het mesolithicum als het neolithicum gerecupereerd. In het zuiden, op de Zilverberg, werden ook resten uit het paleolithicum en romeinse periode gerecupereerd (CAI 76275). Op basis van de hoeveelheid steentijdvindplaatsen in de ruime omgeving dient dus ook rekening gehouden te worden met vondstenarcheologie. Daarnaast werden resten uit de romeinse periode en de middeleeuwen bij verschillende proefsleufcampagnes, verspreid in de omgeving, onderzocht. Metaaldetectievondsten wijzen op schermutselingen in het kader van het bevrijdingsoffensief in het najaar van 1918.

Hoewel de landschappelijke situatie en gekende waarden wijzen op een archeologische trefkans wijzen de waarnemingen van het landschappelijk bodemonderzoek op een grotendeels aangetast bodemarchief waar verder archeologisch onderzoek niet langer kan leiden tot wezenlijke kenniswinst.

4 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2016

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Inventaris Onroerend Erfgoed

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

5 Bijlagen

5.1 Boorlijst

Boring	Horizont	Begin	Einde	Interpretatie	Stratigrafie	Textuur	Kleur	Kleur Munsell
B1	1	0	13	A	ANT	P	donker bruin	2.5 Y 4/2
B1	2	13	49	C1	ANT	P	grijsbruin	2.5 Y 5/3
B1	3	49	91	C2	ANT	P	bruingrijs	2.5 Y 5/2
B1	4	91	113	C3	EO	P	bruin-beige	2.5 Y 5/4
B1	5	113	120	C4	TERT	Ez	bruin-groen	5 Y 5/4
B2	1	0	12	A	ANT	P	donker bruin	2.5 Y 4/2
B2	2	12	30	Ap	ANT	P	donker bruin	2.5 Y 4/2
B2	3	30	57	C1	ANT	P	bruingrijs	2.5 Y 5/2
B2	4	57	93	C2	ANT	P	grijsbruin	2.5 Y 5/3
B2	5	93	113	C3	EO	P	bruin-beige	2.5 Y 5/4
B2	6	113	120	C4	EO	P	grijs-blauw	5 GY 6/1
B3	1	0	12	A	ANT	P	donker bruin	2.5 Y 4/2
B3	2	12	30	Ap	ANT	P	donker bruin	2.5 Y 4/2
B3	3	30	52	C1	ANT	P	grijsbruin	2.5 Y 5/3
B3	4	52	81	C2	EO	P	bruin-beige	2.5 Y 5/4
B3	5	81	114	C3	TERT	L	bruin-groen	5 Y 5/4
B3	6	114	120	C4	TERT	Ez	bruin-groen	5 Y 5/4
B4	1	0	10	A	ANT	P	donker bruin	2.5 Y 4/2
B4	2	10	25	Ap	ANT	P	donker bruin	2.5 Y 4/2
B4	3	25	50	C1	ANT	P	grijsbruin	2.5 Y 5/3
B4	4	50	84	C2	ANT	P	bruingrijs	2.5 Y 5/2
B4	5	84	120	C3	TERT	Ez	bruin-groen	5 Y 5/4
B5	1	0	12	A	ANT	P	donker bruin	2.5 Y 4/2
B5	2	12	31	AC	ANT	P	donker bruin	2.5 Y 4/2
B5	3	31	60	C1	ANT	P	grijsbruin	2.5 Y 5/3
B5	4	60	94	C2	ANT	P	bruingrijs	2.5 Y 5/2
B5	5	94	120	C3	TERT	Ez	bruin-groen	5 Y 5/4